

Македонски Телеком АД – Скопје

Одделни финансиски извештаи
за годината којашто завршува на
31 декември 2022

Со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Одделни финансиски извештаи

Одделен извештај за финансиската состојба	1
Одделен извештај за сеопфатна добивка	3
Одделен извештај за парични текови	4
Одделен извештај за промени во главнината	5
Белешки кон одделните финансиските извештаи	6

Ова е македонски превод на мислењето од Извештајот на независниот ревизорот и финансиските извештаи на Друштвото оригинално издадени на англиски јазик

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

ДО ОДБОРОТ НА ДИРЕКТОРИ И АКЦИОНЕРИТЕ НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД СКОПЈЕ

Извршивме ревизија на приложените одделни финансиски извештаи на МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД Скопје (во понатамошниот текст „Друштвото“), кои се состојат од одделни извештајот за финансиската состојба на ден 31 декември 2022 година и одделни извештајот за сеопфатната добивка, одделни извештајот за промените во главнината и одделни извештајот за паричните текови за годината што тогаш завршува и преглед на значајни сметководствени политики и останати објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за одделни финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие одделни финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување и интерна контрола за која раководството смета дека е неопходна за подготвување на одделни финансиските извештаи кои не содржат материјално погрешно прикажување, без разлика дали тоа е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие одделни финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја извршивме нашата ревизија во согласност со Законот за ревизија и стандардите за ревизија кои се во примена во Република Северна Македонија. Овие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата на начин кој ќе ни овозможи да добиеме разумно уверување дека одделни финансиските извештаи не содржат материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува спроведување на постапки за собирање на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во одделни финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од значајно погрешно прикажување на одделни финансиските извештаи, настанато како резултат на измама или грешка. При проценувањето на овие ризици ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на одделни финансиските извештаи на Друштвото со цел дизајнирање на ревизорски постапки кои што се соодветни на околностите, но не и со цел на изразување на мислење за ефективноста на интерната контрола на Друштвото. Ревизијата, исто така, вклучува и оценка за соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на одделни финансиските извештаи.

Веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме собрано се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, одделни финансиските извештаи ја прикажуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД Скопје на ден 31 декември 2022 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш завршува во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

(продолжува)

Deloitte се однесува на едно или повеќе лица на Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), неговата глобална мрежа на друштва членки и нивните поврзани ентитети (заедно “Deloitte организација”). DTTL (уште познат под називот “Deloitte Global”) и сите негови друштва членки и поврзани лица претставуваат посебни и самостојни правни ентитети, кои едни кон други не можат да бидат обврзани ниту одговорни во однос на трети лица. DTTL и секое DTTL друштво член и поврзан ентитет е одговорно само за своите дела и прописи, и не е одговорно за постапките на другите. DTTL не обезбедува услуги на клиентите. За да дознаете повеќе ве молиме погледнете на <https://www2.deloitte.com/mk>

Ова е македонски превод на мислењето од Извештајот на независниот ревизорот и финансиските извештаи на Друштвото оригинално издадени на англиски јазик

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

ДО ОДБОРОТ НА ДИРЕКТОРИ И АКЦИОНЕРИТЕ НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД СКОПЈЕ (продолжение)

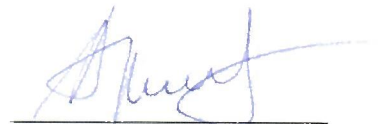
Останато

Ревизијата на одделни финансиските извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2021 беше извршена од страна на друг ревизор, кој во својот извештај од 21 февруари 2022 година има известено дека одделни финансиските извештаи ја прикажуваат реално и објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД Скопје на ден 31 декември 2021 година како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш завршува.

Дилоит ДОО Скопје

Александар Аризанов
Овластен ревизор
Директор

Александар Аризанов
Овластен ревизор

Скопје, 20 февруари 2023 година

Одделен извештај за финансиската состојба

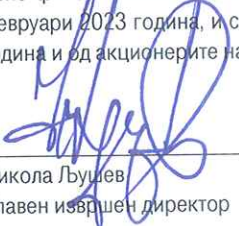
Во илјади денари

	Белешка	На 31 декември	
		2022	2021
Средства			
Тековни средства			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	5	733.224	1.291.406
Депозити во банки	6	-	677.897
Побарувања од купувачи	7	2.920.187	2.652.332
Останати тековни финансиски средства	8	16.171	17.830
Останати тековни средства	9	283.077	258.190
Средства од договори	22.1	213.331	187.850
Залихи	10	419.613	497.731
Средства расположливи за продажба	11	323	-
Вкупно тековни средства		4.585.926	5.583.236
Нетекновни средства			
Недвижности, постројки и опрема	13	10.920.728	10.360.926
Права на користење на средства	12	435.548	446.271
Аванси за недвижности, постројки и опрема		4.147	4.265
Нематеријални средства	14	3.588.583	2.793.678
Побарувања од купувачи	7	551.281	379.168
Останати нетекновни финансиски средства	8	6.029	9.766
Средства од договори	22.1	82.122	80.818
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	32.1	222.335	214.920
Останати нетекновни средства	9	12.681	10.475
Вкупно нетекновни средства		15.823.454	14.300.287
Вкупно средства		20.409.380	19.883.523

Одделен извештај за финансиската состојба

Во илјади денари	Белешка	На 31 декември	
		2022	2021
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи	15	2.711.150	1.970.893
Останати финансиски обврски	16	583.205	505.323
Обврски од наем	17	130.814	125.308
Останати тековни обврски	18	198.399	160.499
Обврски од договори	22.1	265.448	283.669
Обврски за данок на добивка		38.493	10.856
Резервирања за обврски и плаќања	20	48.607	66.064
Вкупно тековни обврски		3.976.116	3.122.612
Нетековни обврски			
Останати финансиски обврски	16	402.887	460.600
Обврски од наем	17	294.508	317.212
Обврски од договори	22.1	37	7
Одложени даночни обврски	19	22.863	57.652
Резервирања за обврски и плаќања	20	73.511	64.281
Вкупно нетековни обврски		793.806	899.752
Вкупно обврски		4.769.922	4.022.364
Капитал			
Акционерски капитал		9.583.888	9.583.888
Премија за издавање акции		540.659	540.659
Сопствени акции		(3.738.358)	(3.738.358)
Останати резерви	2.12	958.389	958.389
Акумулирана добивка		8.294.880	8.516.581
Вкупно капитал	21	15.639.458	15.861.159
Вкупно капитал и обврски		20.409.380	19.883.523

Овие финансиски извештаи беа одобрени од страна на раководството на Македонски Телеком АД - Скопје на 20 февруари 2023 година, и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 24 февруари 2023 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.

Никола Љушев
Главен извршен директор

Славко Пројкоски
Главен директор за
финансии

Горан Тиловски
Директор на сектор за контрола,
сметководство и даноци
Овлас. сметков. Рег. Бр. 0105436

Одделен извештај за сеопфатна добивка

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2022	2021
Приходи	22	11.845.137	11.274.079
Амортизација	12,13,14	(2.793.719)	(3.039.322)
Трошоци за вработените	23	(1.015.335)	(1.021.192)
Плаќања кон останати оператори	24	(1.026.645)	(1.062.732)
Очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и останати средства	7	(197.730)	(187.413)
Останати расходи од работењето	24	<u>(5.033.866)</u>	<u>(4.255.959)</u>
Трошоци од работењето		(10.067.295)	(9.566.618)
Останати оперативни приходи	25	<u>35.723</u>	<u>23.687</u>
Оперативна добивка		1.813.565	1.731.148
Расходи од финансирање	26	(131.155)	(57.849)
Приходи од финансирање	27	<u>24.849</u>	<u>90.297</u>
(Расходи)/приходи од финансирање - нето		<u>(106.306)</u>	<u>32.448</u>
Добивка пред оданочување		1.707.259	1.763.596
Данок на добивка	28	<u>(206.980)</u>	<u>(172.303)</u>
Добивка за годината		1.500.279	1.591.293
Вкупна сеопфатна добивка за годината		<u>1.500.279</u>	<u>1.591.293</u>
Информација за заработката по акција:			
Обична и разводнета заработка по акција (во денари)	36	<u>17,39</u>	<u>18,45</u>

Одделен извештај за парични текови

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2022	2021
Оперативни активности			
Нето добивка пред оданочување		1.707.259	1.763.596
Корекции за:			
Амортизација	12,13,14	2.793.719	3.039.322
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	24	(1.500)	3.741
Добивка од промена на објективната вредност на финансиските средства	27	(7.415)	(74.040)
Очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи	7	138.821	126.181
Нето зголемување на резервирања	20	173.130	71.808
Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема	25	(22.419)	(3.521)
Приходи од дивиденди	27	(11.823)	(9.833)
Расходи од камати	26	45.599	57.849
Приходи од камати	27	(2.449)	(3.430)
Останати непарични ставки (IFRS 15 ефект и ефект промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства)		(14.120)	(19.588)
Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал		4.798.802	4.952.085
Промена на средства кои припаѓаат во обртен капитал		(535.132)	(172.532)
Промена на обврските кои припаѓаат во обртен капитал		657.165	(757.233)
Парични средства добиени од работењето		4.920.835	4.022.320
Платени камати	16,17	(44.283)	(48.606)
Платени резервации	20	(181.357)	(14.309)
Платени даноци		(214.132)	(177.674)
Паричен тек добиен од оперативни активности		4.481.063	3.781.731
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(2.147.168)	(1.197.328)
Набавка на нематеријални средства		(1.199.684)	(766.929)
Наплатени заеми		4.563	3.877
Приливи по основ на депозити во банки	6	677.897	494.112
Одливи по основ на депозити во банки	6	-	(677.897)
Приливи од дивиденди		11.823	9.833
Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема		42.817	10.684
Примени камати		2.449	3.430
Паричен тек користен во инвестициони активности		(2.607.303)	(2.120.218)
Финансиски активности			
Исплата на дивиденди	29	(1.721.037)	(1.381.361)
Исплата на закупи (главнина)	17	(146.607)	(128.874)
Исплата на обврски за ТВ права	16	(561.334)	(496.163)
Паричен тек користен во финансиски активности		(2.428.978)	(2.006.398)
Нето намалување на паричните средства и еквиваленти на паричните средства		(555.218)	(344.885)
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари		1.291.406	1.635.743
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		(2.964)	548
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември	5	733.224	1.291.406

Одделен извештај за промени во главнината

Во илјади денари	Белешка	Акционерски капитал	Премија од издавање акции	Сопствени акции	Останати резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2021		9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.307.186	15.651.764
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	1.591.293	1.591.293
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(1.381.898)	(1.381.898)
Состојба на 31 декември 2021	21	9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.516.581	15.861.159
Состојба на 1 јануари 2022		9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.516.581	15.861.159
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	1.500.279	1.500.279
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(1.721.980)	(1.721.980)
Состојба на 31 декември 2022	21	9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.294.880	15.639.458

Белешки кон одделните финансиски извештаи

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие финансиски извештаи се однесуваат на друштвото Македонски Телеком АД – Скопје.

Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Северна Македонија и водечки давател на телекомуникациски услуги. Друштвото ги обезбедува следниве услуги како за приватни, така и за деловни корисници: говорни и податочни услуги преку мобилна и фиксна мрежа, интернет услуги, конвергентни услуги, дигитална телевизија и напредни Cloud и ИКТ решенија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Телекомуникацискиот сектор во Република Северна Македонија е регулиран со Законот за електронски комуникации (ЗЕК) кој е донесен во март 2014 година (Службен весник бр. 39 од 28 февруари 2014 година) како примарно законодавство и правилници како секундарно законодавство.

Од јуни 2013 година, Друштвото котира на Македонската берза (МБ) во сегментот задолжителна котација и истото поднесува извештаи до МБ согласно со измените во Законот за хартии од вредност од 2013 година. Во согласност со правилата за котирање на МБ, Друштвото има постојани обврски за обелоденување во врска со деловното работење и капиталот, значајни промени во финансиската состојба, објавување на дивиденден календар, промени во пропорцијата на акциите во посед на јавноста (ако паднат под 1%) и промени во значителните удели од над 5%. Освен тоа, Друштвото има посебни обврски за обелоденување, кои се состојат од разни финансиски информации, вклучувајќи различни финансиски извештаи (тримесечни, полугодишни и годишни), како и објавување на јавен повик за свикување на Собрание, сите измени и дополнувања на дневниот ред за Собранието и објавување на одредени одлуки усвоени на Собранието. Пред јуни 2013 година, Друштвото поднесуваше извештаи до Комисијата за хартии од вредност како акционерско друштво со посебни обврски за поднесување извештаи.

Регистрирана адреса на Друштвото е ул. „Кеј 13 Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Република Северна Македонија. Просечниот број на вработени во Друштвото врз основа на часови на работа во текот на 2022 година беше 860 (2021: 911)

1.2. Влијание на КОВИД-19, конфликтот во Украина и економската криза врз бизнисот и врз финансиските извештаи

Во 2020 година, коронавирусот се прошири на глобално ниво, а неговото негативно влијание продолжува да ги афектира компаниите во целиот свет. Во 2021 година веќе се појавија знаци на закрепнување, што резултираше со локално олеснување на рестриктивните мерки, како и зголемена мобилност на луѓето преку границите.

Менаџментот внимателно го следи влијанието на пандемијата врз работењето и им обезбедува дополнителни ажурирани информации на заинтересираните страни во согласност со развојот на ситуацијата. Понатаму, менаџментот е во тесна комуникација со локалните државни институции и постојано работи во согласност со официјалните насоки.

Друштвото брзо реагираше на ситуацијата со КОВИД-19. Друштвото продолжува да излегува во пресрет на зголемената побарувачка за поврзување преку нејзината мрежа и до сега нема идентификувано настани коишто би можеле да го загрозат постојаниот интерес на нејзиното работење. Дополнително, според проценката на менаџментот за идните парични текови, не се очекува неисполнување на резултатите на долг рок.

Менаџментот на Друштвото посвети значајно внимание на ликвидноста на купувачите поради КОВИД-19, и врз основа на искуството од последните месеци и идните очекувања од КОВИД-19, нема материјално значајни ефекти на стапките за исправка.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

1.2. Влијание на КОВИД-19, конфликтот во Украина и економската криза врз бизнисот и врз финансиските извештаи (продолжува)

Годишната стапка на инфлација во ноември 2022 година изнесуваше 19,5% и таа е пониска во споредба со октомври 2022 година (19,8%) по константниот раст во текот на претходните 12 месеци. Забавувањето на растот на инфлацијата е резултат од пониското зголемување на цените на храната, стабилизацијата на порастот на цените на енергијата и умерениот пораст на базичната инфлација. Сепак, инфлацијата е резултат на фактори поврзани со набавките, односно, зголемувањето на цените за увоз на храна и енергија, вклучувајќи ја и домашната цена на електричната енергија и на енергијата за греење, коишто се под влијание на движењата на глобалниот енергетски пазар предизвикани од конфликтот во Украина. Освен тоа, нивниот долгорочен зголемен пораст има домино ефект врз цените на други производи и услуги.

Глобалното покачување на трошокот за енергија резултираше со значително зголемување на трошоците за енергија на Друштвото во текот на 2022 година, што изврши притисок на постигнувањето на резултатите. Сепак, Менаџментот вложи напори, преку пакет мерки за оптимизација, како и подобри комерцијални резултати, да ги надомести овие негативни трендови до највисок можен степен.

Тековниот воен конфликт во Украина и поврзаните санкции насочени против Руската Федерација може да извршат дополнително влијание врз европската и глобалната економија, покрај влијанието што веќе го изврши врз цените на енергијата, како што беше дискутирано погоре. Компанијата нема значајна директна изложеност на Украина, Русија или Белорусија. Сепак, влијанието врз општата економска ситуација може да резултира со потреба од ревидирање на одредени претпоставки и проценки во иднина. Компанијата го почувствува влијанието на кризата преку зголемените цени на енергијата. Идно долгорочно влијание може да се изврши на обемот на тргување, паричните текови и профитабилноста. Сепак, освен зголемените трошоци за енергија, Друштвото не почувствува други влијанија од конфликтот во Украина до датумот на овие финансиски извештаи.

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Финансиските извештаи на Друштвото се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), со користење на сметководство на пресметковна основа, со исклучок на информациите за паричните текови.

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи во согласност со МСФИ подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што оценките и претпоставките се значајни во однос на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.1.1. Стандарди, измени и толкувања ефективни од 1 јануари 2022 година, кои имаат влијание на сметководствената политика на Друштвото:

Назив на стандардот	Резиме на измената	Импакт на финансиските извештаи	Датум на примена
Дополнувања кон МСФИ 3, МСС 16, МСС 37, и годишни подобрувања 2018-2020	Бизнис комбинации; Материјални средства, резервации, неизвесни средства и обврски; пакет на подобрувања на три стандарди и Годишните подобрувања, кои се подобрување на текстот и корекции на мали последници, превидувања или конфликти помеѓу барањата на стандардите	Нема материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2022 година

2.1.2. Стандарди, амандмани и толкувања кои сè уште не се ефективни на 31 декември 2022 година и не се претходно усвоени од Друштвото и други очекувани промени за 2023 и 2024 година

Назив на стандардот	Резиме на измената	Импакт на финансиските извештаи	Датум на примена
Стандарди кои се усвоени од ЕУ			
МСФИ 17 и дополнувања на МСФИ 17	Договори за осигурување; МСФИ 17 стандардот се однесува на сметководството за договорите за осигурување и го заменува МСФИ 4 стандардот. Одложување на првичната примена на МСФИ 17 стандардот до 1 јануари 2023 година. Дополнувањата кон стандардот, коишто се однесуваат на специфични теми, се насочени на помош на субјектите при спроведување на стандардот и избегнување на значителна загуба на корисни информации	Не се очекува влијание врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2023 година
Дополнувања кон МСС 1	Презентација на финансиските извештаи; Обелоденување на материјални информации за сметководствената политика наместо значајни сметководствени политики. Покрај тоа, дополнета е МСФИ Изјавата за практикување 2	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2023 година
Дополнувања кон МСФИ 10 и МСС 28	Продажба на средство помеѓу инвеститор и придружени субјекти или заедничко вложување	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2023 година
Дополнувања кон МСС 8	Сметководствени политики, промени во сметководствените проценки и грешки; Воведување на дефиницијата за „сметководствени проценки“ и други вклучени дополнувања коишто ќе им помогнат на субјектите да ги разликуваат измените во сметководствените политики од	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштво	1 јануари 2023 година

Белешки кон одделните финансиски извештаи

	измените во сметководствените проценки		
Дополнувања кон МСС 12	Даноци на добивка; Одложен данок во врска со средствата и обврските што произлегуваат од една трансакција	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштво	1 јануари 2023 година
Дополнувања на МСФИ 17	Договори за осигурување; Иницијална примена на МСФИ 17 и МСФИ 9 – Споредливи информации; Опции за транзиција поврзани со споредливи информации за финансиските средства кои се признаваат со иницијалната примена на МСФИ 17, и насочени на помош на субјектите при спроведување на стандардот и избегнување на неусогласеност помеѓу финансиските средства и договорни обврски од осигурување и со тоа да се подобри користа од споредливите информации за корисниците на финансиските извештаи.	Не се очекува влијание врз финансиските извештаи на Друштво	1 јануари 2023 година
Стандарди кои не се усвоени од ЕУ*			
Измени на МСС 1	Презентирање на финансиските извештаи; Класификација на обврските како тековни или нетековни и Одложување на датум на влегување во сила	Не се очекуваат материјални влијанија врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2024 година
Измени и дополнувања на МСФИ 16 Наеми	Обврска за наем во трансакции за продажба и повратен наем; Со измените и дополнувањата се додаваат барања за последователно мерење за трансакциите за продажба и повратен наем коишто ги исполнуваат барањата на МСФИ 15 Приходи од договори со купувачи коишто треба да бидат книжени како продажба.	Не се очекува материјално влијание во финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2024 година

*За стандардите што сè уште не се потврдени од ЕУ, датумот на првичното донесување утврдено од Меѓународниот одбор за сметководствени стандарди (IASB) во моментот се смета дека е од датумот на првичното донесување.

2.2. Трансакции во странска валута

2.2.1. Функционална и презентациона валута

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари (МКД) кој е функционална и презентациона валута на Друштвото.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.2.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во македонски денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во македонски денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски деноминирани во странска валута се претвораат во македонски денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Курсот којшто се користи е објавениот среден курс на Народна Банка на Република Северна Македонија.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември беа како што следи:

	2022 МКД	2021 МКД
1 УСД	57,65	54,37
1 ЕУР	61,49	61,63

2.3. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (финансиски инструменти по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

Објективната вредност на финансиските инструменти кои се тргуваат е одредена повикувајќи се на нивната пазарна цена на крајот на известувачкиот период. Ова е најчесто применливо за финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски е исто така одредена со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Претпоставките кои се применети во пресметките на објективна вредност се предмет на неизвесности. Промените во претпоставките кои се применети во пресметките може да имаат влијание на сегашните вредности, објективните вредности и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските инструменти. Анализата на сензитивност поврзана со финансиските инструменти на Друштвото се дадени во белешка 3.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.3.1. Финансиски средства

Друштвото ги класифицираше своите финансиски средства врз основа на:

- деловниот модел на субјектот за управување со финансиски средства и
- карактеристиките на договорни парични текови во однос на финансиските средства

во следните категории:

- според амортизирана вредност, доколку двата услови дадени во продолжение се исполнети:
 - финансиското средство се чува во рамките на деловен модел чијашто цел е да се чуваат финансиски средства за да се наплатат договорните парични текови и
 - договорните услови на финансиското средство го предизвикуваат настапувањето на конкретни датуми на парични текови коишто се исклучиво плаќања на главнината и на каматата за доспеаната, а неплатена главнина.
- според објективна вредност преку останатата сеопфатна добивка (FVOCI) доколку се исполнети и двата услови дадени во продолжение:
 - финансиското средство се чува во рамките на деловен модел чијашто цел е постигната со наплатата на договорните парични текови и продажбата на финансиски средства и
 - договорните услови на финансиското средство го предизвикуваат настапувањето на конкретни датуми на парични текови коишто се исклучиво плаќања на главнината и на каматата за доспеаната, а неплатена главнина.
- според објективна вредност преку добивка или загуба (FVTPL) освен доколку не се класифицирани во претходните категории.

За целите на класификацијата дадена погоре:

- главнината е објективната вредност на финансиското средство при првичното признавање
- каматата се состои од надомест за временската вредност на пари, за кредитниот ризик поврзан со главнината којашто е доспеана, а неплатена во текот на конкретен временски период и за други основни ризици и трошоци од заеми, како и профитна маргина.

Стандардните купопродајби на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, датумот на кој Друштвото ќе се обврзе да го купи или продаде средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трошоци за трансакцијата, за сите финансиски средства коишто не се евидентирани преку добивката или загубата. Финансиските средства коишто се евидентирани според објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат според објективна вредност, а трошоците за трансакцијата се евидентираат како трошок во добивката или загубата.

Финансиските средства престануваат да се признаваат со истекувањето или пренесувањето на правата за прием на паричните текови од инвестициите. Финансиските средства се сметаат за пренесени кога ќе се пренесат договорните права за прием на парични текови од финансиските средства или договорните права за прием на парични текови од финансиските средства се задржани, но постои договорна обврска за плаќање на паричните текови на еден или повеќе приматели во рамките на аранжман којшто е во согласност со условите утврдени во МСФИ 9. Какви било добивки или загуби од престанокот на признавањето се признаваат во рамките на добивката или загубата и се пресметуваат како разлика помеѓу (а) износот на надоместот којшто е примен и целокупната кумулативна добивка или загуба којашто била признаена во останата сеопфатна добивка и (б) сегашната вредност којашто престанува да се признава.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.3.1. Финансиски средства (продолжува)

- Оштетување на финансиски средства

Во зависност од деловниот модел на Друштвото и карактеристиките на договорните парични текови на финансиските средства, финансиските средства последователно се мерат според амортизирана вредност, според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка или според објективна вредност преку добивката или загубата.

Друштвото ги проценува на секој датум на билансот на состојба очекуваните кредитни загуби.

Настани на загуба можат да бидат:

- значителна финансиска потешкотија на издавачот или обврзникот;
- прекршување на договорот, како на пример неплаќање или доцнење со плаќањето на каматата или на главнината;
- доверителот, од економски или правни причини поврзани со финансиската потешкотија на должникот, му доделил концесија на должникот која инаку доверителот не би ја земал предвид;
- станува веројатно дека должникот ќе влезе во стечај или друга финансиска реорганизација;
- исчезнување на активниот пазар за тоа финансиско средство како резултат на финансиски потешкотии; или
- воочливи податоци кои укажуваат на тоа дека постои мерливо намалување на проценетите идни парични текови од група финансиски средства од првичното признавање на тие средства, иако намалувањето сè уште не може да се идентификува кај поединечни финансиски средства во групата, вклучувајќи:
- неповолни промени во платежниот статус на должниците во групата (зголемен број на задоцнети плаќања); или и
- национални или локални економски услови кои соодветствуваат со неисполнувањето на обврските во однос на средствата во групата (на пр. зголемување на стапката на невработеност во географската област на должниците или неповолни промени во условите на индустријата кои имаат влијание врз должниците во групата).

Мора да се признае исправка за загуба за финансиските средства мерени според амортизирана вредност и според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка. Исправката за загуба мора да се признае преку добивката или загубата и истата ја намалува сегашната вредност на релевантното финансиско средство мерени според амортизирана вредност. Во случај на финансиски средства мерени според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка, соодветната ставка за пребивање е признаена во останатата сеопфатна добивка и истата не ја намалува сегашната вредност на финансиското средство.

Исправките за загуба треба исто така да се признаат за побарувања од наеми, средства од договори како што е утврдено во МСФИ 15, договори за финансиски гаранции и обврски за заеми поврзани со заеми коишто подлежат на каматна стапка различна од онаа што доминира на пазарот.

Треба да се примени поедноставен пристап за да се проценат и да се евидентираат кредитните загуби за побарувањата од купувачи.

- Поедноставен пристап

Сите финансиски инструменти што подразбираат поедноставен пристап се мерат според очекуваната кредитна загуба во текот на целиот животен век. Поедноставен пристап се применува само за побарувањата од купувачи. Друштвото е запознато од потребата за примена на општиот пристап за паричните средства и еквивалентите на паричните средства, депозити во банки, заеми за вработени и останатите финансиски побарувања, сепак направена е проценка дека можната загуба за овие финансиски средства е нематеријална за финансиските извештаи. Сепак, Друштвото ја проценува и вреднува потребата од загуба за овие финансиски средства. На крајот на секоја година, Друштвото повторно го евалуира пристапот за утврдување на нивото на очекуваните кредитни загуби и оценува потребата од развој на општ пристап со цел да ја пресмета очекуваната кредитна загуба за другите финансиски средства (освен побарувањата од купувачи). Според тоа, освен во случај на несолвентност, ниту какви било показатели за зголемување на кредитниот ризик, ниту какво било доцнење со отплата, не се релевантни во рамките на поедноставениот пристап.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.3.1. Финансиски средства (продолжува)

Поедноставениот пристап е применлив за побарувања од купувачите на Друштвото. Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории:

- (а) Финансиски средства мерени според амортизирана вредност
- (б) Финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба (FVTPL)

- (а) Финансиски средства мерени според амортизирана вредност:

Следниве ставки се доделуваат на оваа категорија

- пари и парични еквиваленти;
- депозити во банки;
- побарувања од купувачи;
- заеми на вработени;
- останати побарувања.

Финансиските средства по амортизираната вредност првично се признаваат според објективната вредност и потоа се евидентираат по амортизираната вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка (релевантна само за побарувања со долгорочно доспевање).

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од парични средства во благајна, парични средства во банка, депозити по видување во банки и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Депозити во банки

Депозитите во банки со првичен рок на доспеаност над 3 месеци вклучуваат депозити во банка и други ликвидни депозити и хартии од вредност со првичен рок на доспеаност над три месеци.

Побарувања од купувачи и останати побарувања

Обврските кон и побарувањата од други мрежни оператори се прикажуваат како нето износи кога постои право на пребивање и износите се порамнуваат на нето основа (како што се побарувања и обврски поврзани со меѓународен сообраќај).

Друштвото пресметува загуби од спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои се јавуваат како резултат на неможноста корисниците да ги извршат потребните плаќања. За најголемите купувачи и странските купувачи оштетувањето е пресметано на индивидуална основа, додека за останатите купувачи е пресметано на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање. Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на очекувани кредитни загуби коишто се признаени досега.

Кога ќе се утврди дека нема потреба од проценка на кредитниот ризик кај поединечно проценети побарувања, ставката треба да се вклучи во групата на побарувања со слични карактеристики на кредитен ризик и да се процени колективно дали има оштетување. Побарувањата кои поединечно се проценуваат во однос на оштетување и за кои треба да се признае или да продолжува да се признава загуба од оштетување, не се вклучуваат во колективна проценка на оштетувањето.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.3.1. Финансиски средства (продолжува)

Постојат две категории за пресметување на оштетување за побарувања од купувачи:

- за фактури кои се доспеани
- за фактури кои сеуште не се доспеани

Во случај на колективна проценка, загубата од кредитниот ризик се проценува примарно на база на старосна структура на побарувањата. , се подготвува листа базирана на старосната структура на доспеани побарувања, а износот на оштетувањето се пресметува со множење на стапките на загубата од оштетување базирани на загуба од претходни периоди со износот на побарувањата.

Друштвото ги пресметува стапките на загубата од оштетување врз основа на загуба од претходни периоди, но сепак тие се прилагодуваат врз основа на тековните забележливи податоци за да се прикажат ефектите од тековните состојби што не извршиле влијание на периодот на кој се базира загуба од претходни периоди и за да се отстранат ефектите од условите во минатиот период што повеќе не постојат. Такви информации може да бидат како на пример, интерни промени во процесите на фактурирање и наплата и екстерни екстремни промени пример: кредитни кризи, долговите кон финансискиот систем и кон нерезиденти / БДП, сервисирање на долгот на домаќинствата и плаќања на главнината /расположлив приход итн.

Стапките на загубата од оштетување за 2022 година:

Групи на доспеаност	Приватни корисници		Деловни корисници							
	фиксна	мобилна	Клучни корисници		Институции		Големи корисници		Останати деловни корисници	
			фиксна	мобилна	фиксна	мобилна	фиксна	мобилна	фиксна	мобилна
Доспеаност 0	1,5%	1,3%	0,6%	0,6%	2,7%	0,2%	1,4%	0,7%	3,8%	2,1%
Доспеаност 1-30 денови	7,0%	3,1%	2,6%	1,0%	4,6%	0,3%	3,7%	1,4%	10,9%	4,1%
Доспеаност 31-60 денови	18,7%	31,4%	6,2%	2,9%	6,8%	0,8%	9,7%	3,9%	21,1%	7,9%
Доспеаност 61-90 денови	41,5%	39,6%	9,5%	5,8%	8,8%	1,3%	17,1%	15,0%	30,0%	42,8%
Доспеаност 91-180 денови	58,8%	54,3%	20,3%	16,5%	13,6%	2,5%	21,9%	25,6%	38,4%	66,8%
Доспеаност 181-365 денови	77,6%	67,5%	36,0%	47,6%	17,8%	5,5%	41,8%	35,3%	68,6%	75,4%
Доспеаност 366-540 денови	86,8%	69,3%	50,2%	57,7%	20,1%	18,4%	55,0%	37,0%	74,7%	86,6%
Доспеаност 541-720 денови	94,1%	78,9%	70,7%	70,1%	32,2%	52,0%	58,0%	45,0%	85,0%	89,7%
Доспеаност над 721 денови	98,6%	99,1%	98,2%	98,4%	98,4%	98,1%	98,6%	98,4%	99,8%	99,6%

Кога се ќе утврди дека побарувањето од купувачот е ненаплатливо, истото се отпишува од Побарувања од купувачи.

Условите под кои побарувањата од купувачи се предмет на отпис се како што следува: пресуда во корист на корисникот; известување од суд или извршител за починати лица (должници), иселени должници чишто живеалишта не можат да се утврдат итн.; доставена умреница за починато лице пред утужување со цел да не се зголемуваат трошоците за понатамошни постапки во согласност со релевантните законски прописи; завршен стечај или ликвидација за оној дел од побарувањето којшто останува ненаплатен и избришан правен субјект од Централниот регистар на РСМ; во случај на долгови коишто не се утужени, а Друштвото нема механизми за присилна наплата; долгови коишто се постари од 10 години поради апсолутна застареност.

Последователните враќања на износите кои се претходно отпишани се пребиваат со Очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и останати средства. Во текот на периодот МКД 5 милиони се наплатени побарувања кои биле отпишани во претходни периоди (2021: МКД 7 милиони).

Доколку во некој последователен период износот на загубата од оштетување се намали, претходно признаената загуба од оштетување ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка. Враќањето не резултира во сегашна вредност на финансиското средство што го надминува износот што амортизираната вредност би го имала доколку оштетувањето не било признаено на датумот на анулирање на износот на оштетувањето.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.3.1. Финансиски средства (продолжува)

Заеми на вработени

Заемите на вработени првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на доделениот заем и првичната објективна вредност на заемот на вработениот се признава како однапред платени користи за вработените со што се намалуваат заемите од вработените. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените користи на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот. Програмата не е активна за доделување на нови заеми. Друштвото престана да дава заеми за вработените во 2013 година.

Загуба од оштетување на заемите на вработени, се признава во добивката или загубата (Очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и други средства). Во текот на периодот нема материјално значајно оштетување признато за овие финансиски средства.

(б) Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата

Категорија „финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата“ вклучува сопственички инструменти. Финансиското средство се класифицира во оваа категорија ако Друштвото управува со тоа средство и донесува одлуки за купување и продажба врз основа на неговата објективна вредност во согласност со инвестициската стратегија на Друштвото за чување на инвестиции во портфолиото додека не се појават поволни пазарни услови за негова продажба.

Финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се евидентираат според објективната вредност. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност на категоријата „финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата“ се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настанале.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Друштвото да прима плаќања и кога приливот на економски користи е веројатен.

2.3.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.4. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучува трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови договори со обврзувачки период за користење на услугата, како дел од профитабилен договор за услуги. Друштвото ја проценува потребата од исправка за ефектите од нето реализациона вредност на регуларна основа. Доколку продажна цена е пониска од набавната, поради ефектот од нето реализациона вредност, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.5. Средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Друштвото, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.6. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и рабати и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демонтажање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37- Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Во 2011 година беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Друштвото ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и инфраструктурата на фиксната телефонија во согласност со применливите закони во Република Северна Македонија. Друштвото ги капитализира овие издатоци при нивното настанување. Издатоците што се капитализирани се вклучени во рамките на Недвижности, постројки и опрема (види белешка 13).

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Друштвото и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се отуѓуваат или кога Друштвото ќе заклучи дека нема економска корист од употреба на средствата, средството се расходува, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и резултатот се признава како добивка/загуба од отуѓување.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во добивката или загубата.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.6. Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема (види белешка 13).

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

	2022	2021
	Години	Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски центри	7-10	7-10
Базни станици	10	10
Компјутери	4	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	5-10	5-10
Останато	2-15	2-15

2.7. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат. Нови софтверски модули, кои не може да се користат независно од постоечкиот софтвер (верзии), туку комбинирани со функционалностите на основната верзија и се имплементации на подобрен софтвер, кои се карактеризираат со систематски надградби, ревизии или проширувања на претходните верзии на постоечкиот софтвер претставуваат последователни трошоци за претходната верзија и се капитализираат доколку тие ги исполнуваат критериумите за капитализација, односно, доколку се совпаѓаат со креирањето на дополнителни функционалности. Како резултат на тоа, трошоците за верзиите се капитализираат како дел од основната верзија и се амортизираат заедно со остатокот од сегашната вредност во текот на преостанатиот корисен век на основниот софтвер. Ако постојат индикации дека софтверот ќе се користи подолго од тековниот корисен век како резултат на дополнително капитализирани трошоци, корисниот век на основната верзија на софтверот се ревидира, и доколку е применливо се продолжува.

Основните активности на Друштвото се во областа на фиксната и мобилната телефонија во Република Северна Македонија. Вообичаено, за овие активности потребно е стекнување на лиценци/права на користење на радиофреквенции, кои најчесто содржат иницијални надоместоци и годишни надоместоци. За секоја стекната лиценца/право на користење на радиофреквенција, Друштвото проценува дали износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери на почетокот на периодот на важност на лиценцата. Доколку Друштвото процени дека износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери, сегашната вредност на идните годишни надоместоци се капитализира како дел од набавната вредност на лиценцата, во спротивно ваквите надоместоци се признаваат како трошоци (Останати расходи од работењето) во периодот за кој се однесуваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 14).

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.7. Нематеријални средства (продолжува)

Права за емитување на телевизиски содржини се капитализираат како нематеријални средства ако сите од наведените услови се остварени: сигурноста на испораката на содржината, нераскинлив рок на договорот од најмалку 12 месеци и тоа дека набавната вредност на правата може со сигурност да се процени. Права за емитување на телевизиски содржини се амортизираат во текот на времетраењето на договорите. Финансиските обврски кои произлегуваат од капитализираните права за емитување на телевизиски содржини се признаваат во извештајот за финансиската состојба како останати финансиски обврски. Амортизирањето на дисконтот се признава како Расходи од камати и се признаваат во категоријата Расходи од финансирање. Соодветно, одливот на парични средства по овој основ се признаваат како парични текови од финансиски активности.

Процентниот корисен век е како што следи:

	2022	2021
	Години	Години
Софтвер и лиценци	2-5	2-5
Концесија	18	18
ТВ права	1-3	1-3
3G и 2G лиценци	10	10
4G лиценца	7-20	7-20
5G лиценца	15	-

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на процентниот корисен век на траење на нематеријалните средства. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот од кој се расположливи за употреба. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно (види белешка 14).

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.8. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат за оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units - CGUs).

Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.9. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Проценката може да се пресмета како пондерирани просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.10. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.11. Сопствени акции

Кога Друштвото купува сопствени акции, износот кој е платен, вклучувајќи ги и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите како сопствени акции се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции повторно се издаваат состојбата на сопствени акции се намалува за вредноста по која што се купени акциите, а се зголемува капиталот, додека добивката или загубата се признаваат во капиталот (Акумулирана добивка). Трансакциите поврзани со сопствените акции се евидентираат на денот на трансакцијата.

2.12. Останати резерви

Согласно локалната законска регулатива, Друштвото е обврзано да издвојува минимум 5 проценти од нето добивката за годината во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија", како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десетина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на Друштвото.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.13. Приходи

Приходите од продажбите на услуги и опрема (видете белешка 22) се прикажуваат без ДДВ и попусти.

Основниот принцип на МСФИ 15 е компаниите да го признаваат приходот за да се отслика трансферот на стоки или услуги до купувачите во износи кои го одразуваат надоместокот (односно, плаќањето) на кој компанијата очекува да има право за размена на тие стоки или услуги.

Приходот се признава кога или како што обврските за извршување ќе се исполнат преку пренесување на контролата на ветените стоки или услуга на купувачот. Контролата или се префла со текот на времето или во одреден момент од времето, што влијае на тоа кога ќе се евидентира приходот.

Како практично решение, Друштвото го применува упатството на група на договори со слични карактеристики наместо на еден договор со купувач. Пристапот на портфолио е прифатлив ако Друштвото разумно очекува дека ефектот од примената на пристапот на портфолио на група договори или група на обврски за извршување материјално не би се разликувал од тоа ако секој договор или обврска за извршување се земат предвид посебно. Тоа значи дека портфолио на договор со слични карактеристики не мора да има хомогени производи вклучени во овие договори.

Главни принципи:

- Доколку Друштвото работи со пренесување стоки или услуги на купувач пред истиот да го плати надоместот или пред да доспее плаќањето, Друштвото ќе го евидентира договорот како средство од договор, не вклучувајќи ги износите евидентирани како побарување. Договорно средство претставува право на Друштвото на надомест во замена за стоките или услугите коишто Друштвото му ги пренело на купувачот.
- Во случај на аражмани што опфаќаат повеќекратни елементи (на пример, договор за мобилна телефонија плус мобилен уред) со субвенционирани производи коишто се доставуваат однапред, поголем дел од вкупниот надомест се должи на компонентата којашто е доставена однапред (мобилен уред), за што е задолжително предвремено признавање на приходите. Ова доведе до признавањето на нешто што е познато како средство од договори - побарување коешто произлегува од договор со купувач којшто сеуште не стапил законски во сила - во извештајот за финансиската состојба.
- Истовремено, тоа резултираше со повисоки приходи од продажбата на добра и стоки и со пониски приходи од обезбедување услуги.
- Трошоците за продажните провизии (трошоци за стекнување купувачи) треба да бидат капитализирани во ставката за трошоци од договори, прикажани во Побарувања од купувачи и други средства во рамките на извештајот за финансиската состојба и признаени во текот на проценетиот период на задржување на купувачот.
- Подоцнежното признавање на приходите е задолжително во случаите кога се доделени "материјални права", како што е понудата на дополнителни попусти за идни купувања на идни производи.
- Обврските од договори (коишто, како одложени приходи, веќе биле признаени како обврски во минатото, а со транзицијата се рекласифицирани) сега се пребиваат со средствата од договори за секој договор со купувач.
- За целите на утврдување дали Друштвото продава производи за сопствена сметка (налогодавател = бруто приходи) или за сметка на трети лица (посредник = нето приходи), не беше направена материјална промена по примена на барањата на МСФИ 15.
- Значителна компонента на финансирање не се зема предвид во однос на износот и времето на признавањето на приходите доколку периодот помеѓу пренесувањето на ветените стоки или услуги на купувачот и плаќањето од страна на купувачот за таквите стоки или услуги е една година или помалку.
- Доколку ветувањето да се додели одредена лиценца е одделно од другите ветени стоки или услуги во договорот, тогаш ветувањето да се додели лиценца претставува посебна обврска за извршување и Друштвото ќе утврди дали лиценцата ќе му се пренесе на купувачот во конкретно време или со текот на времето.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.13.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија, вклучително и продажбата на уреди

Приходот првенствено произлегува од услуги обезбедени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците вообичаено вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај.

Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Друштвото им овозможува на купувачите теснопојасен и широкопојасен пристап до неговата фиксна, мобилна и телевизиска мрежа.

Приходите од услуги со премиум тарифа (говорни и неговорни) се признаваат на бруто основа кога обезбедувањето на услугите преку мрежата е одговорност на Друштвото, при што Друштвото ги утврдува цените на овие услуги и ги сноси значителните ризици за овие услуги, што се инаку претставени на нето основа.

Купувачите можат исто така да купат припејд картички за мобилен, јавни говорници и интернет кредити („припејд картички“) кои им овозможуваат на тие купувачи да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Купувачите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припејд картичката. Приходите од продажба на припејд картички се признаваат при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се купувачи на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за терминирање или транзитирање на телефонски разговори во мрежата. Овие приходи од големопродажен (дојдовен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекции) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие финансиски извештаи бидејќи Друштвото е основен давател на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

Договорите што се склучуваат со купувачите честопати користат вкрстени субвенции за две или повеќе компоненти. Типичен пример е кога мобилните телефони се продаваат по цена што е значително пониска од пазарната вредност во пакет со договор за услуги за период од 24 месеци. Од комерцијална гледна точка, субвенцијата за мобилниот телефон се компензира со надоместот за услугата.

Со барањето за корекција (наречено и „основна корекција“) вкрстената субвенција или вкупниот попуст за пакетот мора да се алоцира на поединечните компоненти на пакетот со цел приходот генерално да ја одразува објективната вредност на стоката и/или услугата, а попустот за пакетот соодветно да се дистрибуира врз основа на релевантни поединечни продажни цени.

Приходот се утврдува за секоја компонента со дистрибуирање на цената на трансакцијата на поединечните компоненти пропорционални на нивните релевантни поединечни продажни цени.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.13.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи за купувачите. Приходите од говорни и податочни услуги кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на купувачот.

Друштвото ја пренесува контролата врз стоките и услугите во тек на одреден период, што значи дека ја исполнува обврската за извршување во тек на одреден период, доколку е исполнет еден од следниве критериуми:

- купувачот истовремено ги добива и консумира користите што се обезбедени од извршувањето на Друштвото во моментот на извршување
- Извршувањето на Друштвото ги создава или ги подобрува средствата кои се под контрола на купувачот во текот на процесот на создавање или подобрување
- Извршувањето на Друштвото не создава средство кое има алтернативна употреба за Друштвото и Друштвото има извршно право на плаќање за извршеното до тој датум.

Доколку обврската за извршување не се исполнува со текот на времето, Друштвото ја исполнува обврската за извршување во одреден момент.

Приходите од продажба на хардвер или наеми слични на продажба се признаваат во моментот кога купувачот добива контрола над производот.

За да се утврди напредокот на извршувањето Друштвото го применува методот на влез (инпут). Друштвото ги признава приходите врз основа на напорите или влезните активности на Друштвото во насока на исполнување на обврската за извршување (потрошени ресурси, работни часови, направени трошоци, поминато време или работни часови на машината) поврзани со вкупните очекувани влезни активности (инпути) за цели на исполнување на обврската за извршување.

2.14. Користи за вработените

2.14.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Друштвото во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Друштвото ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Друштвото и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Друштвото не работи со ни една друга пензиска програма или план за пост пензиски користи и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни плати во Република Северна Македонија на денот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото за кои е признаена соодветна обврска во финансиските извештаи, мерена според сегашната вредност на три просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Друштвото нема обврска да обезбедува понатамошни користи на тековните и поранешните работници.

2.14.2. Бонус планови

Друштвото признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги во предвид финансиските и оперативните резултати. Друштвото признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.14.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот, на барање на работодавецот, пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Друштвото ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Друштвото понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.15. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 24.

2.16. Даноци

2.16.1. Данок на добивка

Во согласност со одредбите на Законот за данок на добивка, даночната основица е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за даночно ослободените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со ова данокот на добивка за годината беше пресметан и евидентиран во Извештајот за сеопфатна добивка.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното, освен оние евидентирани во финансиските извештаи.

2.16.2. Одложен данок

Одложениот данок се признава според методот на обврски во финансиските извештаи, за износот на привремените разлики помеѓу сегашната вредност на средствата и обврските за цели на финансиско известување и вредноста користена за даночни цели. Одложен данок не се пресметува доколку произлегува од иницијално признавање на средство или обврска од трансакција, која не е деловна комбинација и која во времето на признавање нема влијание ниту врз сметководствената ниту врз даночната добивка. Одложениот данок е пресметан користејќи ја стапката на данокот на добивка која е донесена или значително донесена на денот на финансиските извештаи и се очекува да е применлива кога одложените даночни средства се реализирани или кога одложените даночни обврски се платени.

Одложени даночни средства се признаваат кога постои веројатност дека идни оданочиви добивки (или поврат на одложени даночни обврски) ќе настанат, во кој случај тие средства ќе може да се искористат.

Побарувањата и обврските од одложени даноци на добивка се пребиваат кога има законско право за пребивање на тековни даночни средства со тековни даночни обврски и кога побарувањата и обврските од одложените даноци од добивка се поврзани со даноци на добивка кои се наплатуваат од страна на истата даночна власт од даночен ентитет или различни даночни ентитети кога постои намера салдата да се исплатат на нето основа.

2.17. Наеми

2.17.1. Оперативни наеми - Друштвото како наемодавател

Во согласност со МСФИ 16, оперативен наем е наем каде не се трансферираат значајно сите ризици и користи поврзани со сопственоста на одредено средство. Ова се типично краткорочни наеми (оперативен наем) кога приливите од наем се прикажуваат во Добивката или загубата со примарно влијание на извештајот за финансиска состојба од аспект на временската перспектива на плаќањата од наем.

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во извештајот за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.17.2. Наем - Друштвото како наемател

Наемите се признават како право на користење на средства и соодветна обврска на датумот кога средството е расположливо за користење од страна на Друштвото. Средствата и обврските од наем се мерат по сегашна вредност на плаќањата за наем. Плаќањата за наем се дисконтираат со каматната стапка од договорот. Ако неможе да се утврди истата, се применува инкрементална стапка на позајмување, претставувајќи ја каматната стапка која индивидуален наемател би ја платил за финансирање на потребното средство со слична вредност на правото на користење на средството под слични економски околности и слични услови и обезбедување. Мерењето на обврските од наем ги вклучува идните плаќања за наем кои не можат да бидат откажани (вклучувајќи ги плаќања поврзани со инфлација), и плаќања кои ќе се случат во опционите периоди, ако наемателот е сигурен дека ќе ја искористи опцијата и ќе го продолжи наемот. За да се утврди правото на користење на средствата и обврската од наем во моментот на започнување на договорот за наем, Друштвото ќе го процени периодот на наем во согласност со договорот, вклучувајќи ги можните продолжувања, се утврдува вкупниот надоместок за наем кој ќе се плати кон наемодавцето и овој надоместок се дисконтира во согласност со имплицитната каматна стапка или ако не е достапна се утврдува инкременталната каматна стапка за цели на дисконтирање. За средствата и обврските коишто произлегуваат од наемот, види белешки 12 и 17.

Како резултат на ова, Друштвото прикажува амортизација на правото на користење на средствата и расходи од камата од обврската од наем. Плаќањата на обврските од наем, се одделуваат на дел за главнина и дел за камата и се прикажуваат во извештајот за парични текови одделно, како парични текови од финансиски (Исплата на закупи) и оперативни активности (Платени камати), соодветно.

Друштвото го применува МСФИ 16 за сите наеми, вклучително и за наеми на права на користење на средства во подзакуп, освен за:

- Права на наемателот под договори за лиценца во склоп на МСС 38, Нематеријални средства;
- Наем на нематеријални средства;
- Договори за концесија во склоп на КТМФИ 12 Договори за концесија; и
- Лиценци од интелектуална сопственост доделени (или продадени) од страна на Друштвото во склоп на МСФИ 15 Приходи од договори со купувачи.

Исклучоци

- Друштвото одлучи да не го примени практичното решение поврзано со краткорочни наеми, освен за незначајни договори за наем, во времетраење од еден месец или помалку. Вакви многу кратки наеми се признаваат како трошоци во периодот кога настанале и не се потребни дополнителни обелоденувања за истите.
- Друштвото одлучи да не го примени практичното решение за договори со ниска вредност. Истите треба да бидат признаени, мерени и презентирани како наеми во склоп на МСФИ 16.

Времетраење на наемот

Времетраење на наемот претставува период за којшто Друштвото е релативно сигурно дека ќе го има договорот под услови како што биле преговарани иницијално. Проценката за иницијалниот период на наем се прави на почетокот на наемот. При одредување на времетраењето на наемот, најсоодветниот одреден период се користи во услови на сомневање. Најсоодветноста на периодот претставува проценка на менаџментот кој е одговорен за наемот. Времетраењето на наемот се базира на проценки на раководството и Друштвото вообичаено користи проценки (посебно во случај на опции и договори со неопределено времетраење) на ниво на групи на средства.

Датумот на почеток на наемот (датум на почеток) е датумот кога наемодавцето го дава на користење средството (недвижности, постројки и опрема, кои се предмет на наем) на наемателот. На датумот на почеток, времетраењето на наемот започнува и обврската од наем и правото на користење на средството се признаваат и мерат.

Опции – „критериум за разумна сигурност“

При проценување дали наемателот е разумно сигурен за искористување на опцијата за продолжување на наемот или да не ја искористи опцијата да го прекине наемот, наемателот, треба да ги согледа сите релевантни факти и околности кои влијаат на тоа наемателот да ја искористи опцијата за продолжување на наемот или да не ја искористи опцијата за прекинување на наемот.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.17.2. Наем - Друштвото како наемател (продолжува)

Плаќања за наем

Плаќања за наем се дефинираат како плаќања направени од страна за наемателот кон наемодавателот поврзано со правото на користење на соодветното средство за времетраење на наемот.

Во дефиницијата за плаќања за наем, Друштвото ги вклучува и плаќањата за компонентите во договорот кои не се поврзани со наемот.

Повторно проценување на обврската од наем

Повторно мерење на обврската од наем, во согласност со МСФИ 16 се прави само ако има промена во постоечките договорни одредби, односно одредбите кои биле дел од договорот на почетокот.

Наемателот прави повторно проценување дали ќе ја искористи опцијата за продолжување на наемот или нема да ја искористи опцијата за прекинување на наемот, само после случување на одреден значаен настан или значајна промена на околностите кои се во контрола на наемателот; или во специфични околности надвор од контрола на наемателот, и влијаат наемателот за релативно сигурно да ја искористи опцијата за продолжување, која не била земена предвид при дефинирање на периодот на траење на наемот, или да не ја искористи опцијата претходно вклучена во при дефинирање на периодот на траење на наемот.

Модификации на наемот

Промена или модификација на наемот се дефинира како промена во предметот на наемот или вредноста на наемот, кои не биле дел од иницијалните услови на наемот (пример: зголемување или намалување на правото на користење на едно или повеќе средства или продолжување или скратување на договорното времетраење на наемот). Промената може исто така да резултира само во промена на вредноста. Ефективен датум на промената е датумот кога двете страни се договориле за промена кај наемот.

Промената на страната на наемателот се евидентира како посебен наем ако и двата критериуми се исполнети:

- Промената го зголемува предметот на наемот со зголемување на правото на користење на едно или повеќе средства; и
- Вредноста на наемот се зголемува за износ кој е еквивалент на самостојната цена за зголемување на предметот на наемот и секоја соодветна корекција на таа цена која ги рефлектира околностите на конкретниот договор.

Кога овие критериуми се исполнети, промената на наемот резултира во креирање на нов наем којшто е посебен од иницијалниот наем. Договорот за користење на едно или повеќе дополнителни средства се евидентира како посебен наем (или наеми) за кои барањата на МСФИ 16 се применуваат независно од иницијалниот наем.

За промената на наемот која не резултира во посебен наем, односно кој не ги исполнува критериумите погоре, на ефективниот датум на промена, наемателот евидентира промена на наемот со повторно мерење на обврската од наем употребувајќи ја дисконтната стапка утврдена на овој датум и:

- за промени на наемот кои резултираат во намалување на предметот на наемот, наемателот ја намалува сегашната вредност на правата на користење на средства за да го прикаже делумното или целосното прекинување на наемот и признае добивка или загуба која го прикажува пропорционалното намалување на предметот;
- за сите други промени на наемот, наемателот прави соодветни промени во правото на користење на средството.

Кога договорот за наем е променет, ревидираната обврска од наем секогаш се дисконтира со ревидирана дисконтна стапка. Ова се разликува од случајот на повторно проценување на наемот, кога само во специфични ситуации се бара ревидирана дисконтна стапка.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

2.18. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции. Друштвото има издадено само обични акции и затоа основната и разводнетата добивка по акција се еднакви.

2.19. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во финансиските извештаи на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.20. Сегменти

Оперативните сегменти на Друштвото се базираат на деловните сегменти, деловен, резиденцијален, големопродажен сегмент и останато, што е во согласност со интерните извештаи доставени до главниот извршен носител на одлуки, Главниот извршен директор (ГИД) кој добива совети од Менаџмент Колегиум на Друштвото (МК). ГИД е одговорен за алокација на ресурсите, и оценување на остварувањата на оперативните сегменти. Сметководствените политики и принципите на мерење на оперативните сегменти се исти со тие на Друштвото, опишани во делот Значајни сметководствени политики (види белешка 2). Во финансиските извештаи известувањето за сегментите на Друштвото се врши на начин којшто е конзистентен со интерното известување.

Приходите на оперативните сегменти вклучуваат приходи од надворешни корисници и нема внатрешен приход генериран од останатите сегменти.

Резултатите на Оперативните сегменти ГИД и МК ги надгледуваат преку Директна маргина која е дефинирана од страна на Друштвото како приходи намалени за директни трошоци намалени за исправката на вредноста на побарувања од купувачи и останати средства.

ГИД и МК не ги надгледуваат средствата и обврските на ниво на сегменти.

2.21. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со прикажувањето во тековната година одредени ставки во финансиските извештаи и придружните белешки може да се рекласифицирани за цели на споредливост. Нема вклучено материјални промени во белешките.

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Друштвото не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата. Во основа Друштвото е изложено на кредитен ризик поврзан со неговите финансиски средства и ризици од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на објективната вредност и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни, ликвидни и кредитни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот и резервите на Друштвото.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните парични текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Друштвото се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот, и како резултат на тоа целта на Друштвото е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијаблите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи, се ажурирани за да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик на Друштвото е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Друштвото користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Друштвото управува со изложеноста на ризик од курсни стапки од нето обврски преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти деноминирани во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

Во табелата подолу е прикажана изложеноста во однос на странските валути ЕУР и УСД:

Во илјади денари		ЕУР	УСД
31.12.2022			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства		356.961	23.190
Побарувања од купувачи		179.505	90.877
Останати средства		37.447	698
Обврски кон добавувачи		(1.105.313)	(178.899)
Обврски од наем		(395.048)	-
Останати финансиски обврски		(937.500)	(32.954)
		<u>(1.863.948)</u>	<u>(97.088)</u>
Во илјади денари			
31.12.2021			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства		774.875	19.089
Депозити во банки		677.897	-
Побарувања од купувачи		184.529	85.243
Останати средства		62.773	191
Обврски кон добавувачи		(1.164.450)	(94.544)
Обврски од наем		(410.799)	-
Останати финансиски обврски		(910.877)	(36.723)
		<u>(786.052)</u>	<u>(26.744)</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.1.1. Пазарен ризик (продолжува)

Анализа на чувствителност

Како што е прикажано во таблата подолу, разумно можното јакнење или слабеење на еврото во однос на денарот на крајот од периодот на известување би извршило влијание врз мерењето на финансиските инструменти деноминирани во странска валута и би го зголемило (+)/намалило (-) акционерскиот капитал и добивката или загубата пред оданочување за износите прикажани подолу. Во оваа анализа се претпоставува дека сите други варијабилни, особено каматните стапки, остануваат непроменети и не се земени предвид никакви влијанија од предвидената продажба и набавки. Имајќи го предвид фактот дека влијанието врз добивката или загубата би било исто како и влијанието врз акционерскиот капитал, се обелоденува само првата ставка.

Во илјади денари 31.12.2022 ЕУР/МКД (1% промена)	Добивка или загуба	
	Посилен	Послаб
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	3.570	(3.570)
Депозити во банки	-	-
Побарувања од купувачи	1.795	(1.795)
Останати тековни средства	374	(374)
Обврски кон добавувачи	(11.053)	11.053
Обврски за наеми	(3.950)	3.950
Останати финансиски обврски	(9.375)	9.375
Нето ефект	<u>(18.639)</u>	<u>18.639</u>

Во илјади денари 31.12.2021 ЕУР/МКД (1% промена)	Добивка или загуба	
	Посилен	Послаб
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	7.749	(7.749)
Депозити во банки	6.779	(6.779)
Побарувања од купувачи	1.845	(1.845)
Останати тековни средства	628	(628)
Обврски кон добавувачи	(11.645)	11.645
Обврски за наеми	(4.108)	4.108
Останати финансиски обврски	(9.109)	9.109
Нето ефект	<u>(7.861)</u>	<u>7.861</u>

Како што е прикажано во таблата подолу, разумно можното јакнење или слабеење на доларот во однос на денарот на крајот од периодот на известување би извршило влијание врз мерењето на финансиските инструменти деноминирани во странска валута и би го зголемило (+)/намалило (-) акционерскиот капитал и добивката или загубата пред оданочување за износите прикажани подолу. Во оваа анализа се претпоставува дека сите други варијабилни, особено каматните стапки, остануваат непроменети и не се земени предвид никакви влијанија од предвидената продажба и набавки. Имајќи го предвид фактот дека влијанието врз добивката или загубата би било исто како и влијанието врз акционерскиот капитал, се обелоденува само првата ставка.

Во илјади денари 31.12.2022 УСД/МКД(10% промена)	Добивка или загуба	
	Посилен	Послаб
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	2.319	(2.319)
Депозити во банки	9.088	(9.088)
Побарувања од купувачи	70	(70)
Останати тековни средства	(17.890)	17.890
Останати тековни финансиски обврски	(3.295)	3.295
Нето ефект	<u>(9.708)</u>	<u>9.708</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.1.1. Пазарен ризик (продолжува)

Во илјади денари 31.12.2021 УСД/МКД(10% промена)	Добивка или загуба	
	Посилен	Послаб
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.909	(1.909)
Депозити во банки	8.524	(8.524)
Побарувања од купувачи	19	(19)
Останати тековни средства	(9.454)	9.454
Останати тековни финансиски обврски	<u>(3.672)</u>	<u>3.672</u>
Нето ефект	<u>(2.674)</u>	<u>2.674</u>

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансискиот инструмент ќе се променат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Друштвото го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Друштвото со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Друштвото нема варијабилни каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Друштвото нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од паричните средства и еквиваленти на паричните средства и депозитите во банки.

Вкупните каматносни средства се прикажани во табелата подолу:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	706.866	1.276.685
Депозити во банки	<u>-</u>	<u>677.897</u>
Нето износ	<u>706.866</u>	<u>1.954.582</u>

Каматносни средства се паричните средства во банки кои имаат варијабилни каматни стапки и неделните депозити кои имаат фиксни каматни стапки.

Анализа на чувствителност

Разумно можното зголемување/намалување од 1 процентен поен во каматните стапки во текот на периодот на известување (претпоставувајќи ја состојбата на крајот од годината во текот на целиот период на известување) би го зголемила (намалила) акционерскиот капитал и добивката или загубата пред оданочување за износите прикажани подолу. Во оваа анализа се претпоставува дека сите други варијабилни, особно девизните курсеви, остануваат непроменети. Имајќи го предвид фактот дека влијанието врз добивката или загубата би било исто како и влијанието врз акционерскиот капитал, се обелоденува само првата ставка.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.1.1. Пазарен ризик (продолжува)

Во илјади денари 31.12.2022 Каматна стапка (1% промена)	Добивка или загуба	
	Повисока	Пониска
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	7.069	(7.069)
Нето ефект	<u>7.069</u>	<u>(7.069)</u>

Во илјади денари 31.12.2021 Каматна стапка (1% промена)	Добивка или загуба	
	Повисока	Пониска
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	12.767	(12.767)
Депозити во банки	6.779	(6.779)
Нето ефект	<u>19.546</u>	<u>(19.546)</u>

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Друштвото се во акции на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Друштвото, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијаблите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2022 година и 31 декември 2021 година Друштвото има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијаблите на ризикот како што се берзанските цени.

Друштвото има МКД 222.335 илјади инвестиции во акции на други ентитети кои што јавно се тргуваат на Македонската берза на 31 декември 2022 (2021: МКД 214.920) Анализа на чувствителност

Можното зголемување/намалување од 20 процентни поени во цената на инвестициите во акционерски капитал во текот на периодот на известување (претпоставувајќи ја состојбата на крајот од годината во текот на целиот период на известување) би го зголемила (намалила) акционерскиот капитал и добивката или загубата пред оданочување за износите прикажани подолу. Во оваа анализа се претпоставува дека сите други варијабили остануваат непроменети. Имајќи го предвид фактот дека влијанието врз добивката или загубата би било исто како и влијанието врз акционерскиот капитал, се обелоденува само првата ставка.

Во илјади денари 31.12.2022 Пазарна цена (20% промена)	Добивка или загуба	
	Повисока	Пониска
Инвестициите во акции	44.467	(44.467)
Нето ефект	<u>44.467</u>	<u>(44.467)</u>

Во илјади денари 31.12.2021 Пазарна цена (20% промена)	Добивка или загуба	
	Повисока	Пониска
Инвестиции во акции	42.984	(42.984)
Нето ефект	<u>42.984</u>	<u>(42.984)</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Друштвото е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Друштвото.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција,
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција,
- По усогласување и договор со матичното друштво овие правила може да бидат променети за да се обезбеди целосна покриеност на кредитниот ризик. Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција.

На 31 декември 2022 година и 31 декември 2021 година паричните средства не се обезбедени со банкарска гаранција од банките. Сите парични средства се чуваат во пет големи домашни банки во Република Северна Македонија согласно рејтинг на CAEL матедологија, поради диверзификација на кредитниот ризик и после усогласување и договор со непосредното и основното матично друштво

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на тужење, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Друштвото обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитен ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Извештајот за финансиска состојба. Последователно на тоа, Друштвото смета дека неговата максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за признаената исправка на вредноста и износот на депозитите во банки на денот на Извештајот за финансиска состојба.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.1.2. Кредитен ризик (продолжува)

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик поврзан со побарувањата од купувачи поради големиот број на корисници кои ја сочинуваат корисничката база на Друштвото. Корисник кој има највисоко салдо на побарувања на 31 декември 2022 година, е во износ од МКД 257.314 илјади, коешто претставува 4,74% од вкупните бруто побарувања на Друштвото. Концентрацијата на кредитниот ризик спрема овој корисник е значајно под 20% од бруто побарувањата на Друштвото и во било кое време во текот на годината Друштвото нема значајна изложеност спрема било кој друг корисник.

Годишната стапка на трошоци за исправка за 2022 година е 1,13% (2021: 1,06%) од приходот. За дополнителни информации види белешка 4.3.

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Друштвото нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио треба да остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Друштвото е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Друштвото вклучува предвидување на паричните текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа.

Табелите подолу ги прикажуваат обврските на 31 декември 2022 и 2021 година според преостанатите договорни рокови на доспевање. Износите наведени во табелата за доспевање се договорните недисконтирани парични текови. Таквите недисконтирани парични текови се разликуваат од износите вклучени во извештајот за финансиска состојба бидејќи износот во извештајот за финансиска состојба е врз основа на дисконтирани парични текови. Бидејќи финансиските обврски се плаќаат од паричните текови генерирани од редовно работење, анализата за доспеаност на финансиските средства на крајот на периодот на известување (во споредба со финансиските обврски) не би била корисна, затоа не е вклучена во табелите подолу.

Структурата на недисконтирани договорни парични текови на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2022 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или доспеваат за помалку од			
		1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 12 месеци до 5 години
Обврски кон добавувачи	2.235.332	1.105.217	1.105.509	24.606	-
Обврски кон поврзани страни	485.787	418.930	66.857	-	-
Останати финансиски обврски	1.056.138	78.101	164.753	361.914	451.370
	3.777.257	1.602.248	1.337.119	386.520	451.370

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.1.3. Ризик за ликвидност (продолжува)

Структурата на недисконтирани договорни парични текови на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2021 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или	Од 1 до 3	Од 3 до 12	Од 12 месеци до
		доспеваат за помалку од 1 месец			
Обврски кон добавувачи	1.588.121	1.269.680	307.995	10.446	-
Обврски кон поврзани страни	391.689	388.786	2.903	-	-
Останати финансиски обврски	1.023.068	87.636	187.958	244.341	503.133
	<u>3.002.878</u>	<u>1.746.102</u>	<u>498.856</u>	<u>254.787</u>	<u>503.133</u>

На 31 декември 2022 година, вкупните тековни финансиски средства се во износ од МКД 3.669.582 илјади, што е МКД 375.227 илјади повисок од тековните финансиски обврски. На 31 декември 2021 година, вкупните тековни финансиски средства се во износ од МКД 4.639.465 илјади, што е МКД 2.163.249 илјади повисок од тековните финансиски обврски. Друштвото нема значајна изложеност на ризик од ликвидност.

3.2. Управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот е да се заштити способноста на Друштвото да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2022 година е МКД 14.923.924 илјади, во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија" (2021: МКД 14.978.110 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2021: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 958.389 илјади (2021: МКД 958.389 илјади) претставуваат законски резерви (Останати резерви), кои не се распределуваат (види белешка 2.12). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.11 и 21.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања како резултат на стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Дел од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2020 година во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија" во износ од МКД 345.475 илјади е наменета за задржана добивка за инвестиции во квалификувани материјални и нематеријални средства со цел користење на даночни ослободувања во 2021 година, во согласност со Законот за данок на добивка. (види белешка 29).

Согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана во финансиските извештаи на Друштвото подготвени во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија", зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно резерви кои ги надминуваат законските резерви и останатите резерви определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

3.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност (види белешка 32.1).

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи и заемите на вработени се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба.

Друштвото ги класифицира мерењата на објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одразува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- а) котирали цени (неприлагодени) на активни пазари за идентични средства (Ниво 1);
- б) останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Друштвото, директно или индиректно (Ниво 2); и
- в) информации за средството кои не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Квантитативните обелоденувања за објективната вредност може да се погледнат во белешка 32.1 каде има споредбена табела за износот на објективната вредност и сегашната вредност на сите финансиски средства.

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации кои што се релевантни за објективното мерење на вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост.

Објективната вредност на инструментите со променлива стапка е вообичаено нивната сегашна вредност. Процентата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка е базирана на очекуваните идни парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање. Дисконтните стапки кои се користат зависат од кредитниот ризик на другата договорна страна.

Објективната вредност на финансиските обврски беше одредена со користење на техники на вреднување. Процентата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка и наведен рок на доспевање е базирана на очекуваните идни парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање.

Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски кон добавувачи и Останати финансиски обврски главно се со краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се одредува со користење на техника за вреднување на дисконтирани парични текови.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Друштвото прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднуваат и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го во предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Друштвото. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во проценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. На пример, кога Друштвото би го намалило просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 310.413 илјади (2021: МКД 337.702 илјади). Види белешки 13 и 14 за промените направени во корисниот век во 2022 година.

4.2. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Износот на надоместувачката вредност примарно се добива по пат на пресметка на употребна вредност, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку со методот на употребна вредност е утврдено оштетување, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоците за продажба (ако можат да се утврдат), за да се пресмета точниот износ на оштетувањето. Земајќи во предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетување базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 1% (2021: 1%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Дисконтната стапка која се користеше беше 8.98% (2021: 7,42%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување. Друштвото користи десет годишен период за моделот за оштетување во согласност со пристапот на Групациската.

4.3. Можни очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме очекувани кредитни загуби (ECL) на вредност на побарувањата базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација ECL е пресметана на индивидуална основа, додека за останатите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.3.1). Овие фактори се разгледуваат годишно, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Дополнително, се разгледува природата на бизнис работењето (приватни, бизнис корисници, фиксна, мобилна телефонија итн.) и окружувањето во кое Друштвото работи. Менџментот на Друштвото посвети значајно внимание на ликвидноста на купувачите поради КОВИД-19, и врз основа на искуството од последните месеци и идните очекувања од КОВИД-19, нема материјално значајни ефекти на стапките за исправка. Во 2022 година Друштвото спроведе редовна детална анализа на портфолио на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со нови стапки за исправка на побарувањата во 2022 година. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на ECL коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

Белешки кон одделните финансиски извештаи

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Друштвото ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Друштвото врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 2.9). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Друштвото користи внатрешни и надворешни правни совети (види белешка 20 и 33).

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Друштвото признава средства од трошоците поврзани со потпишување на претплатнички договори, кои немало да настанат, ако претплатничкиот договор не се склучел. Признавање на средствата е во функција на очекувањата дека тие трошоци ќе бидат надоместени од идните приходи како резултат на овие договори.

Трошоците за стекнување на договори со корисници вклучуваат продажни провизии за вработените, мастер дилерите и продажните агенти. Трошоците за стекнување на договори со корисници се амортизираат за просечниот период на задржување на корисникот врз основа на историските податоци и минатото искуство во соодветниот бизнис сегмент.

Друштвото одлучи да не го применува практичното решение, да ги признава како трошок инкременталните трошоци за стекнување на договори, наместо тоа се амортизираат во период од една година или пократко.

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Парични средства во банки	706.866	1.276.685
Парични средства во благајна	26.358	14.721
	<u>733.224</u>	<u>1.291.406</u>

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства е деноминирана во следните валути:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
МКД	353.073	497.442
ЕУР	356.961	774.875
УСД	23.190	19.089
	<u>733.224</u>	<u>1.291.406</u>

Во продолжение е прегледот на парични средства во банки по кредитен рејтинг, во локални банки без банкарска гаранција (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Кредитен рејтинг: А	301.911	60.347
Кредитен рејтинг: ВВ+	83.642	504.723
Кредитен рејтинг: В	-	143
Кредитен рејтинг: В+	85.862	-
Кредитен рејтинг: В-	104.921	132.919
Парични средства во локални банки без кредитен рејтинг	<u>130.530</u>	<u>578.553</u>
	<u>706.866</u>	<u>1.276.685</u>

Кредитниот рејтинг во прегледот погоре го претставува кредитниот рејтинг на локалната банка или кредитниот рејтинг на матичната банка доколку не е расположлив кредитен рејтинг за локалната банка.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Депозитите во банка претставуваат парични средства во домашни банки, со каматна стапка од 0,10% до 0,85% на годишно ниво и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банки е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
ЕУР	-	677.897
	<u>-</u>	<u>677.897</u>

Во продолжение е прегледот на депозити во банки без банкарска гаранција (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Кредитен рејтинг: А	-	369.762
Кредитен рејтинг: В-	-	308.135
	<u>-</u>	<u>677.897</u>

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Побарувања од купувачи од трети страни	5.237.472	4.811.568
Намалено за: исправка за очекувани кредитни загуби	<u>(1.960.687)</u>	<u>(1.961.662)</u>
Побарувања од купувачи од трети страни - нето	3.276.785	2.849.906
Побарувања од поврзани страни	<u>194.683</u>	<u>181.594</u>
	<u>3.471.468</u>	<u>3.031.500</u>
Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи од трети страни	<u>(551.281)</u>	<u>(379.168)</u>
Тековен дел	<u>2.920.187</u>	<u>2.652.332</u>

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 34).

Нетековниот дел од Побарувања од купувачи претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 5 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

Сегашните вредности на нетековните побарувања од купувачи на Друштвото се изразени во денари.

Сегашните вредности на тековните побарувања од купувачи на Друштвото се изразени во следните валути:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
МКД	2.649.805	2.381.005
ЕУР	179.505	184.529
УСД	90.877	85.243
Останато	<u>-</u>	<u>1.555</u>
	<u>2.920.187</u>	<u>2.652.332</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ (ПРОДОЛЖУВА)

Старосна структура на побарувања од купувачите

Во следните табели е прикажана старосната структура на тековните побарувања од купувачите на Друштвото по денови на врзување на побарувањата (по доспевањето). Книгководствената вредност на побарувањата е прикажана нето од исправките на вредност евидентирани на датумот на финансиските извештаи.

Во илјади денари

	Сметководствена вредност на 31.12.2022	Од кои недоспеани	Од кои доспеани					Над 365 дена
			Помалку од 30 дена	31 - 60 дена	61 - 90 дена	91 - 180 дена	181 - 365 дена	
Побарувања од купувачи трети страни	2.725.504	2.114.526	360.251	60.940	26.472	29.733	34.923	98.659
Побарувања од поврзани страни	194.683	132.760	3.206	3.491	5.109	25.636	2.220	22.261
Вкупно нето	<u>2.920.187</u>	<u>2.247.286</u>	<u>363.457</u>	<u>64.431</u>	<u>31.581</u>	<u>55.369</u>	<u>37.143</u>	<u>120.920</u>
Исправка за очекувани кредитни загуби	<u>1.960.687</u>	<u>29.306</u>	<u>11.174</u>	<u>11.210</u>	<u>8.772</u>	<u>30.181</u>	<u>48.132</u>	<u>1.821.912</u>
Вкупно брuto	<u>4.880.874</u>	<u>2.276.592</u>	<u>374.631</u>	<u>75.641</u>	<u>40.353</u>	<u>85.550</u>	<u>85.275</u>	<u>1.942.832</u>
Исправка за очекувани кредитни загуби	<u>40,17%</u>	<u>1,29%</u>	<u>2,98%</u>	<u>14,82%</u>	<u>21,74%</u>	<u>35,28%</u>	<u>56,44%</u>	<u>93,78%</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ (ПРОДОЛЖУВА)

Во илјади денари

	Сметководствена вредност на 31.12.2021	Од кои недоспеани	Од кои доспеани					
			Помалку од 30 дена	31 - 60 дена	61 - 90 дена	91-180 дена	181 - 365 дена	Над 365 дена
Побарувања од купувачи од трети страни	2.470.738	1.933.276	315.418	52.273	17.948	30.221	43.546	78.056
Побарувања од поврзани страни	181.594	124.486	2.902	127	-	594	28.935	24.550
Вкупно нето	<u>2.652.332</u>	<u>2.057.762</u>	<u>318.320</u>	<u>52.400</u>	<u>17.948</u>	<u>30.815</u>	<u>72.481</u>	<u>102.606</u>
Исправка за очекувани кредитни загуби	1.961.661	29.623	10.577	9.676	6.874	20.779	44.331	1.839.801
Вкупно брuto	<u>4.613.993</u>	<u>2.087.385</u>	<u>328.897</u>	<u>62.076</u>	<u>24.822</u>	<u>51.594</u>	<u>116.812</u>	<u>1.942.407</u>
Исправка за очекувани кредитни загуби	42,52%	1,42%	3,22%	15,59%	27,69%	40,27%	37,95%	94,72%

Во следната табела е прикажано движење на исправката на вредноста од очекувани кредитни загуби на побарувањата од купувачи за 2022 и 2021 година:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Исправка на вредност на 1 јануари	1.961.662	2.024.974
Трошок во текот на годината	138.821	117.040
Намалување на претходно признаената загуба или намалување поради отпис	<u>(139.796)</u>	<u>(180.352)</u>
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>1.960.687</u>	<u>1.961.662</u>

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

Во следната табела е прикажано движење на исправката на вредноста очекувани кредитни загуби на средства од договори за 2022 и 2021 година:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Исправка на вредност на 1 јануари	101.936	101.674
Трошок во текот на годината	64.229	67.923
Намалување на претходно признаената загуба или намалување поради отпис	<u>(67.814)</u>	<u>(67.661)</u>
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>98.351</u>	<u>101.936</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

8. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Заеми за вработени	9.541	14.104
Останато	<u>12.659</u>	<u>13.492</u>
	<u>22.200</u>	<u>27.596</u>
Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени	<u>(6.029)</u>	<u>(9.766)</u>
Тековен дел	<u>16.171</u>	<u>17.830</u>

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница. Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 4,55% годишно (2021: 4,55% годишно).

Нетековниот дел од Заеми за вработени претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 6 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

9. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Аванси платени на добавувачи	41.445	29.153
Претплати	193.983	182.911
Трошоци од договори	58.784	55.059
Останато	<u>1.546</u>	<u>1.542</u>
	<u>295.758</u>	<u>268.665</u>
Намалено за нетековен дел: Трошоци од договори	(12.069)	(9.863)
Намалено за нетековен дел: Останато	<u>(612)</u>	<u>(612)</u>
Тековен дел	<u>283.077</u>	<u>258.190</u>

Останати средства вообичаено вклучуваат тековни и нетековни побарувања кои претставуваат нефинансиски инструменти.

Сегашните вредности на останатите нетековни средства на Друштвото се изразени во денари.

Сегашните вредности на останатите тековни средства на Друштвото се изразени во следните валути:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
МКД	244.685	193.360
ЕУР	37.447	62.773
УСД	698	191
Останато	<u>247</u>	<u>1.866</u>
	<u>283.077</u>	<u>258.190</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

10. ЗАЛИХИ

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Материјали	203.207	133.212
Трговска стока	232.202	381.815
Исправка на вредноста на залихите	<u>(15.796)</u>	<u>(17.296)</u>
	<u>419.613</u>	<u>497.731</u>

Движење на исправката на вредност на залихите:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Состојба на 1 јануари	17.296	17.055
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	(1.500)	3.741
Отпис	-	<u>(3.500)</u>
Состојба на 31 декември	<u>15.796</u>	<u>17.296</u>

Исправката на вредноста на залихите главно се однесува на трговска стока.. Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба

11. СРЕДСТВА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА

Средствата расположливи за продажба во 2022 година претставува корисничка опрема за кои има намера да се продадат во рок е една година и активно се нудат на пазарот.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

12. ПРАВО НА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА

Во илјади денари	Наем на земјиште	Наем на згради	Наем на возила и останата опрема	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2021	194.738	394.667	30.266	619.671
Зголемувања	41.155	84.239	69.898	195.292
Намалувања	(1.440)	(2.281)	-	(3.721)
На 31 декември 2021	<u>234.453</u>	<u>476.625</u>	<u>100.164</u>	<u>811.242</u>
Амортизација				
На 1 јануари 2021	77.770	151.499	9.685	238.954
Амортизација за годината	39.474	79.201	9.381	128.056
Намалувања	(908)	(1.131)	-	(2.039)
На 31 декември 2021	<u>116.336</u>	<u>229.569</u>	<u>19.066</u>	<u>364.971</u>
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2021	<u>116.968</u>	<u>243.168</u>	<u>20.581</u>	<u>380.717</u>
На 31 декември 2021	<u>118.117</u>	<u>247.056</u>	<u>81.098</u>	<u>446.271</u>
Набавна вредност				
На 1 јануари 2022	234.453	476.625	100.164	811.242
Зголемувања	40.720	78.025	17.312	136.057
Намалувања	(390)	(6.351)	(2.733)	(9.474)
На 31 декември 2022	<u>274.783</u>	<u>548.299</u>	<u>114.743</u>	<u>937.825</u>
Амортизација				
На 1 јануари 2022	116.336	229.569	19.066	364.971
Амортизација за годината	40.972	80.541	20.466	141.979
Намалувања	(172)	(3.877)	(624)	(4.673)
На 31 декември 2022	<u>157.136</u>	<u>306.233</u>	<u>38.908</u>	<u>502.277</u>
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2022	<u>118.117</u>	<u>247.056</u>	<u>81.098</u>	<u>446.271</u>
На 31 декември 2022	<u>117.647</u>	<u>242.066</u>	<u>75.835</u>	<u>435.548</u>

Соодветните обврски за наеми се прикажани во белешка 17.

Наемите на земјиште и загради за цели на поставување на антени и базни станици генерално имаат 10 години времетраење на наемот, а наемите за продажни салони генерално помеѓу 1 и 5 години, додека наемите за возила и останата опрема имаат времетраење на наемот од 5 години.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

12. ПРАВО НА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА (ПРОДОЛЖУВА)

Износите кои се прикажани во добивката и загубата поврани со наеми за годината која завршува на 31 декември 2022 и 2021 година е како што следи:

Во илјади денари	2022	2021
Амортизација за право на користење на средствата	141.979	128.056
Расходи за камати за обврски за наем	20.956	19.394
Трошоци за варијабилни плаќања за наем кои не се вклучени во вреднувањето на обврските за наем	6.645	7.236
Приход од под-изнајмување на права на користење на средства	10.724	10.307

13. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвести- ции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2021	10.777	5.570.319	24.242.094	3.443.008	463.150	33.729.348
Зголемувања	-	89	640.134	37.466	898.148	1.575.837
Активирање/трансфери на средства помеѓу група на средства	-	-	204.428	(71.319)	(133.109)	-
Рекласификација во почетни салда	-	26.936	647.994	(665.448)	9.435	18.917
Пренос на средства со намена за продажба	-	(4.472)	-	-	-	(4.472)
Намалувања	-	-	(97.257)	(157.390)	(57)	(254.704)
На 31 декември 2021	<u>10.777</u>	<u>5.592.872</u>	<u>25.637.393</u>	<u>2.586.317</u>	<u>1.237.567</u>	<u>35.064.926</u>
Амортизација						
На 1 јануари 2021	-	2.695.025	17.694.227	2.694.124	-	23.083.376
Амортизација за годината	-	138.052	1.570.091	155.189	-	1.863.332
Намалувања	-	-	(97.097)	(151.009)	-	(248.106)
Рекласификација во почетни салда	-	15.389	492.975	(499.926)	-	8.438
Пренос на средства со намена за продажба	-	(3.040)	-	-	-	(3.040)
Пренос помеѓу категории на средства	-	-	62.303	(62.303)	-	-
На 31 декември 2021	<u>-</u>	<u>2.845.426</u>	<u>19.722.499</u>	<u>2.136.075</u>	<u>-</u>	<u>24.704.000</u>
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2021	<u>10.777</u>	<u>2.875.294</u>	<u>6.547.867</u>	<u>748.884</u>	<u>463.150</u>	<u>10.645.972</u>
На 31 декември 2021	<u>10.777</u>	<u>2.747.446</u>	<u>5.914.894</u>	<u>450.242</u>	<u>1.237.567</u>	<u>10.360.926</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

13. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА (ПРОДОЛЖУВА)

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвести- ции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2022	10.777	5.592.872	25.637.393	2.586.317	1.237.567	35.064.926
Зголемувања	-	1.180	1.167.847	47.139	974.827	2.190.993
Активирање/трансфери на средства помеѓу група на средства (види белешка 14)	-	7.694	576.671	20.358	(741.904)	(137.181)
Пренос на средства со намена за продажба	-	(26.182)	(219.390)	-	-	(245.572)
Намалувања	-	(12.351)	(49.670)	(131.212)	-	(193.233)
На 31 декември 2022	10.777	5.563.213	27.112.851	2.522.602	1.470.490	36.679.933
Амортизација						
На 1 јануари 2022	-	2.845.426	19.722.499	2.136.075	-	24.704.000
Амортизација за годината	-	137.488	1.207.096	126.858	-	1.471.442
Намалувања	-	(12.351)	(49.581)	(114.363)	-	(176.295)
Пренос на средства со намена за продажба	-	(20.875)	(219.067)	-	-	(239.942)
Пренос помеѓу категории на средства	-	(7.938)	(12.407)	20.345	-	-
На 31 декември 2022	-	2.941.750	20.648.540	2.168.915	-	25.759.205
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2022	10.777	2.747.446	5.914.894	450.242	1.237.567	10.360.926
На 31 декември 2022	10.777	2.621.463	6.464.311	353.687	1.470.490	10.920.728

Во 2022 година, Друштвото има капитализирани трошоци поврзани со добивање целосна документација за базните станици во износ од МКД 3.211 илјади (2021: МКД 0). Дополнително, во 2022 година, Друштвото има капитализирани трошоци поврзани со добивање на комплетна документација за фиксна инфраструктура во согласност со важечките закони во Република Северна Македонија во износ од МКД 278 илјади (2021: МКД 0) (види белешка 2.6).

Редовните прегледи на корисниот век и остаточната вредност на недвижностите, постројките и опремата, направена во текот на 2022 година, влијаеше врз корисниот век на неколку типови на средства, главно телекомуникациска опрема, телефонски линии и повеќе стандардна опрема за радио мрежа. Промената на корисниот век на засегаатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото (види белешка 4.1). Прегледите резултираа со следна промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2022	2023	2024	2025	После 2025
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(34.850)	(27.229)	14.377	17.721	29.981
	(34.850)	(27.229)	14.377	17.721	29.981

Белешки кон одделните финансиски извештаи

14. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесии	ТВ права и останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2021	5.389.032	1.525.417	1.769.775	107.274	8.791.498
Зголемувања	385.318	185.085	497.599	145.620	1.213.622
Активирање	65.291	-	-	(65.291)	-
Рекласификација во почетни салда	(9.482)	-	-	(9.435)	(18.917)
Намалувања	(217.893)	-	(656.217)	-	(874.110)
На 31 декември 2021	5.612.266	1.710.502	1.611.157	178.168	9.112.093
Амортизација					
На 1 јануари 2021	4.210.242	1.057.790	884.997	-	6.153.029
Амортизација за годината	475.768	41.163	531.003	-	1.047.934
Намалувања	(217.893)	-	(656.217)	-	(874.110)
Рекласификација во почетни салда	(8.438)	-	-	-	(8.438)
На 31 декември 2021	4.459.679	1.098.953	759.783	-	6.318.415
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2021	1.178.790	467.627	884.778	107.274	2.638.469
На 31 декември 2021	1.152.587	611.549	851.374	178.168	2.793.678

Во 2021 година два договори (вклучително и продолжување на соработката) за права за емитување на телевизиски содржини беа идентификувани и се квалификуваа за капитализација. Соодветно, овие права беа признаени во 2021 година во Нематеријални средства, категорија ТВ права и останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 497.599 илјади и ќе се амортизираат во текот на времетраењето на договорот (види белешка 16 и 26).

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесии	ТВ права и останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2022	5.612.266	1.710.502	1.611.157	178.168	9.112.093
Зголемувања	169.430	502.814	1.014.701	151.077	1.838.022
Активирање/трансфери на средства помеѓу група на средства (види белешка 13)	295.648	-	-	(158.467)	137.181
Намалувања	(403.488)	-	(697.610)	-	(1.101.098)
На 31 декември 2022	5.673.856	2.213.316	1.928.248	170.778	9.986.198
Амортизација					
На 1 јануари 2022	4.459.679	1.098.953	759.783	-	6.318.415
Амортизација за годината	553.174	82.160	544.964	-	1.180.298
Намалувања	(403.488)	-	(697.610)	-	(1.101.098)
На 31 декември 2022	4.609.365	1.181.113	607.137	-	6.397.615
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2022	1.152.587	611.549	851.374	178.168	2.793.678
На 31 декември 2022	1.064.491	1.032.203	1.321.111	170.778	3.588.583

Белешки кон одделните финансиски извештаи

14. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (ПРОДОЛЖУВА)

Во 2022 година дванаесет договори (вклучувајќи и продолжување на соработката) за права за емитување на телевизиски содржини беа идентификувани за капитализација. Соодветно, овие права беа признаени во 2022 година во Нематеријални средства, категорија ТВ права и останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 1.014.701 илјади и ќе се амортизираат во текот на договорот (види белешка 16 и 26).

Прегледите на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2022 година влијаеше на корисниот век на голем број средства, главно лиценци и софтвер. Промената на корисниот век на засегнатите нематеријални средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото.

Прегледите резултираа со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2022	2023	2024	2025	После 2025
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(25.326)	(17.831)	26.617	11.042	5.498
	<u>(25.326)</u>	<u>(17.831)</u>	<u>26.617</u>	<u>11.042</u>	<u>5.498</u>

15. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Обврски кон добавувачи од трети страни	2.235.332	1.588.121
Обврски кон поврзани страни	475.818	382.772
	<u>2.711.150</u>	<u>1.970.893</u>

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 34).

Сегашната вредност на обврските кон добавувачи е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
МКД	1.421.378	704.641
ЕУР	1.105.313	1.164.450
УСД	178.899	94.544
Останато	5.560	7.258
	<u>2.711.150</u>	<u>1.970.893</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

16. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Обврски за ТВ права	958.945	937.912
Обврски кон поврзани страни	9.969	8.916
Останати тековни финансиски обврски	11.780	14.640
Обврски за дивиденда	5.398	4.455
	<u>986.092</u>	<u>965.923</u>
Намалено за нетековен дел: Обврски за ТВ права	<u>(402.887)</u>	<u>(460.600)</u>
Тековен дел	<u>583.205</u>	<u>505.323</u>

Финансиски обврски во износ од МКД 958.945 илјади (2021: МКД 937.912 илјади) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со капитализацијата на одредени договори за права за емитување на телевизиски содржини во 2019, 2020, 2021 и 2022 година (види белешка 14). Овие обврски првично се признаваат по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во добивката и загубата (види белешка 26). Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 3,25%, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски.

Останатото салдо од категоријата Останати финансиски обврски произлегува од договорни обврски од различни трансакции, од редовното работење на Друштвото.

Движењето на обврските за ТВ права е како што следи:

Во илјади денари	2022	2021
1 јануари	937.912	942.425
Зголемувања	583.794	497.599
Пресметана камата	25.503	24.861
Плаќање на основица	(561.334)	(496.163)
Плаќање на камата	(23.327)	(29.213)
Ефект од курсни разлики	(3.603)	(1.597)
31 декември	<u>958.945</u>	<u>937.912</u>

Сегашните вредности на нетековни останати финансиски обврски на Друштвото се изразени во ЕУР.

Сегашните вредности на тековниот дел на останатите финансиски обврски е деноминиран во следните валути:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
МКД	15.638	18.323
ЕУР	534.613	450.277
УСД	32.954	36.723
	<u>583.205</u>	<u>505.323</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

17. ОБРСКИ ОД НАЕМИ

Анализа на вкупните обврски за наеми:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Тековни	130.814	125.308
Нетековни	<u>294.508</u>	<u>317.212</u>
	<u>425.322</u>	<u>442.520</u>

Средствата поврзани со овие обврски за наем се прикажани во белешка 12.

Сегашната вредност на Обврските за наем се прикажани во следните валути

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
ЕУР	395.048	410.799
МКД	<u>30.274</u>	<u>31.721</u>
	<u>425.322</u>	<u>442.520</u>

Друштвото е потенцијално изложено на иден паричен одлив во износ од МКД 57.260 илјади (2021:МКД 84.604 илјади), кој произлегува од опциите за продолжување во договорите за наем, а кои не се вклучени во мерењето на Обврските од наем.

Вкупниот износ на плаќања за наем за годината која завршува на 31 декември 2022 и 2021 година е како што следи:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Фиксни плаќања	151.317	134.690
Варијабилни плаќања	<u>16.246</u>	<u>13.578</u>
	<u>167.563</u>	<u>148.268</u>

Структурата на обврските од наем според доспеаност заклучно со 31 декември 2022 и 2021 година е како што следи:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Под 1 година	148.749	143.067
Од 1 до 2 години	117.699	110.591
Од 2 до 3 години	86.625	88.487
Од 3 до 4 години	58.199	63.500
Од 4 до 5 години	26.817	44.026
Над 5 години	<u>33.706</u>	<u>42.499</u>
	<u>471.795</u>	<u>492.170</u>
Намалено за незаработената камата	<u>(46.473)</u>	<u>(49.650)</u>
	<u>425.322</u>	<u>442.520</u>

18. ОСТАНАТИ ТЕКОВНИ ОБВРСКИ

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Плати, надоместоци и бонуси	81.714	88.980
Останати даноци и придонеси	1.454	1.512
Останати даночни обврски	61.807	28.713
Одложени приходи	28.102	5.644
Останати тековни обврски	<u>25.322</u>	<u>35.650</u>
	<u>198.399</u>	<u>160.499</u>

Белешки кон одделните финансиски извештаи

19. ОДЛОЖЕН ДАНОК НА ДОБИВКА

Признаените (средства)/обврски за одложен данок на добивка се однесуваат на следните ставки:

Во илјади денари	Средства		Обврски		Нето	
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
Недвижности, постројки и опрема	-	-	21.340	44.089	21.340	44.089
Нематеријални средства	(40.455)	(26.059)	-	-	(40.455)	(26.059)
МСФИ 15	-	-	40.955	39.247	40.955	39.247
(Право на користење средства)/обврски од наеми МСФИ 16	(42.532)	(44.252)	43.555	44.627	1.023	375
(Средства)/обврски за данок	<u>(82.987)</u>	<u>(70.311)</u>	<u>105.850</u>	<u>127.963</u>	<u>22.863</u>	<u>57.652</u>

Движење на времените разлики во текот на годината

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2022	Ефекти на добивката	Состојба на 31 декември 2022
Недвижности, постројки и опрема	44.089	(22.749)	21.340
Нематеријални средства	(26.059)	(14.396)	(40.455)
МСФИ 15	39.247	1.708	40.955
Право на користење средства/обврски од наеми МСФИ 16	375	648	1.023
	<u>57.652</u>	<u>(34.789)</u>	<u>22.863</u>

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2021	Ефекти на добивката	Состојба на 31 декември 2021
Недвижности, постројки и опрема	72.921	(28.832)	44.089
Нематеријални средства	(20.093)	(5.966)	(26.059)
МСФИ 15	37.343	1.904	39.247
Право на користење средства/обврски од наеми МСФИ 16	206	169	375
	<u>90.377</u>	<u>(32.725)</u>	<u>57.652</u>

Привремените разлики прикажани погоре се однесуваат на различни сегашни вредности на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства бидејќи овие средства беа ревалоризирани во согласност со законските одредби во претходните години на крајот на годината со користење на официјални коефициенти за ревалоризација базирани на растот на индексот на цени на општо произведените стоки и дополнително даночно пропишаните стапки на амортизација и моментално применливите правила. Со транзицијата кон МСФИ 15 и МСФИ 16, стандардите за Приходи од договори со корисници и Наеми, привремени разлики настанаауваат во бидејќи овие стандарди не се дел од усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

20. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

Во илјади денари	Правни спорови	Користи за вработени	Вкупно
1 јануари 2021	5.108	67.738	72.846
Зголемувања	38.789	36.223	75.012
Ослободувања	(735)	(2.469)	(3.204)
Искористено во периодот	-	(14.309)	(14.309)
31 декември 2021	<u>43.162</u>	<u>87.183</u>	<u>130.345</u>

Во илјади денари	Правни спорови	Користи за вработени	Вкупно
1 јануари 2022	43.162	87.183	130.345
Зголемувања	128.012	49.937	177.949
Ослободувања	(1.707)	(1.117)	(2.824)
Искористено во периодот	(159.453)	(21.904)	(181.357)
Останати	288	(2.283)	(1.995)
31 декември 2022	<u>10.302</u>	<u>111.816</u>	<u>122.118</u>

Анализа на вкупните резервирања:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Нетековни (Останато)	73.511	64.281
Тековни	<u>48.607</u>	<u>66.064</u>
	<u>122.118</u>	<u>130.345</u>

Резервирањата за правни спорови се однесуваат на одредени правни и регулативни спорови покренати против Друштвото.

Постојат одреден број судски спорови за кои е направено резервирање. Раководството направи резервирање за обврската согласно своите најдобри оценки, но не ги обелоденува информациите барани од параграф 85 од МСС 37 бидејќи раководството верува дека тоа ќе предизвика сериозни штетни влијанија за исходот на овој спор. Раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2022 година.

Ставката “Останато” вклучува резервирања направени за законската или договорната обврска на Друштвото да исплати на вработените три просечни месечни плати во Република Северна Македонија на вработените на датумот на пензионирање (види белешка 2.14.1) и резервирања за долгорочни програми за стимулација (види белешка 35). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во добивката или загубата.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

21. КАПИТАЛ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Обични акции	9.583.878	9.583.878
Златна акција	10	10
	<u>9.583.888</u>	<u>9.583.888</u>

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Северна Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнато сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

На 31 декември 2022 и 2021 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

Во илјади денари	31.12.2022	%	31.12.2021	%
АД Каменимост Комуникации	4.887.778	51,00	4.887.778	51,00
Влада на Република Северна Македонија	3.336.497	34,81	3.336.497	34,81
Друштвото (сопствени акции)	958.388	10,00	958.388	10,00
International Finance Corporation (IFC)	101.120	1,06	101.120	1,06
Останати малцински акционери	300.105	3,13	300.105	3,13
	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>

21.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза за хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции. Како резултат на наодите на Истрагата, исплатите за еден консултантски договор беа депризнаени од Сопствени акции (види белешка 39).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

22. ПРИХОДИ

Во илјади денари	2022	2021
Приходи од фиксна телефонија		
ТВ	946.003	937.736
Интернет	916.671	881.606
Говорна услуга – малопродажна	826.727	859.288
Големопродажба	504.744	574.544
Пренос на податоци	479.777	482.525
Опрема	28.777	37.879
Останати приходи	101.021	126.959
	<u>3.803.720</u>	<u>3.900.537</u>
Приходи од мобилна телефонија		
Интернет	2.273.257	1.562.855
Опрема	1.843.019	1.614.472
Говорна услуга – малопродажна	1.753.200	2.194.820
Големопродажба	588.213	671.318
Пренос на податоци	406.534	382.036
Приходи од посетители	124.387	63.004
Услуги со посебна цена на чинење	84.729	86.013
Останати приходи	300.695	293.696
	<u>7.374.034</u>	<u>6.868.214</u>
SI/IT приход	613.580	452.134
Приходи од останати услуги	53.803	53.194
	<u>11.845.137</u>	<u>11.274.079</u>
Од кои:		
Приходи од договори со корисници	11.738.184	11.152.158
Останати извори на приходи	106.953	121.921

Останати извори на приходи вклучуваат, приходи од изнајмување, и останати приходи кои се презентирани погоре во Приходи од останати извори, Останати приходи од фиксна телефонија, и Останати приходи од мобилна телефонија.

Приходот од опремата се признава во одреден момент додека приходот од услуги се признава во текот на периодот. Приходите од SI/IT се признаваат главно во текот на периодот и во помала мера во одреден момент во времето во зависност од проектот.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

22.1. Средства и обврски кои произлегуваат од договори со корисници

Средства од договори на Друштвото вклучуваат нефактурирани износи кои типично произлегуваат од продажба под долгорочни договори, кога признатиот приход го надминува износот кој е фактуриран на корисникот. Краткорочниот дел од средствата од договори е вклучен во Побарувања од купувачи и останати средства во Извештајот за финансиската состојба. Долгорочниот дел од средствата од договори е вклучен соодветно во секцијата за нетековни средства во Извештајот за финансиската состојба - Побарувања од купувачи и останати средства.

Обврски од договори вклучува авансни уплати и фактурирање кое го надминува износот на настанатите трошоци и одложен приход. Краткорочниот дел од обврските од договори е вклучен во Обврски кон добавувачи и останати обврски во Извештајот за финансиската состојба. Долгорочниот дел од обврските од договори е вклучен соодветно во секцијата за нетековни обврски во Извештајот за финансиската состојба - Останати обврски.

Во илјади денари	31.12.2022	31.12.2021
Средства од договори - краткорочни	213.331	187.850
Средства од договори - долгорочни	82.122	80.818
Обврски од договори – краткорочни	(265.448)	(283.669)
Обврски од договори – долгорочни	(37)	(7)
Нето средства/ (обврски) од договори (обврски)	<u>29.968</u>	<u>(15.008)</u>

Приходи во периодот на известување од износот вклучен во категоријата договорни обврски на почеток на периодот	200.943	167.174
--	---------	---------

Исправката на вредноста на средствата од договори е обелоденета заедно со исправката на побарувањата од купувачите во белешка 7 и истата изнесува МКД 98.351 илјади на 31 декември 2022 (2021 МКД: 101.936 илјади).

На 31 декември 2022 кумулативниот износ на трансакционата цена за преостанатите обврски изнесува МКД 3.405.248 илјади (2021: МКД 3.631.096 илјади) и Друштвото ќе ги признае како приход од извршени услуги, во наредни 29 месеци (2021: 29 месеци) согласно очекувањата.

Друштвото не признава приходи од обврски извршени (или делумно извршени) од претходни периоди во известувачкиот период.

23. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

Во илјади денари	2022	2021
Плати	581.698	611.200
Придонеси на плати	218.816	223.775
Останати трошоци за вработените	146.652	124.672
Бонуси	127.637	111.361
Капитализирани трошоци за вработените	(59.468)	(49.816)
	<u>1.015.335</u>	<u>1.021.192</u>

Останати трошоци за вработените вклучуваат користи поради прекин на вработувањето, додаток за одмор и други користи за вработени и менаџери кои го напуштиле Друштвото во износ од МКД 106.021 илјади за 57 лица (2021: МКД 77.119 илјади за 42 лица). Заклучно со 31 Декември 2022 целиот износ беше исплатен. Заклучно со 31 декември 2021 МКД 74.672 илјади се исплатени во 2021 година, додека МКД 2.447 илјади беа презентирани како Останати тековни обврски (види белешка 18).

Во Бонуси исто така се вклучени трошоците за долгорочните програми за стимулација (види белешка 35).

Белешки кон одделните финансиски извештаи

24. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО И ПЛАЌАЊА КОН ОСТАНАТИ ОПЕРАТОРИ

Во илјади денари	2022	2021
Набавна вредност на продадени стоки	2.370.775	1.888.922
Енергија	640.416	212.702
Материјали и одржување	574.277	629.794
Услуги	518.276	563.231
Услуги од подизведувачи	303.611	341.667
Такси давачки и локални даноци	288.315	252.145
Маркетинг и донации	155.242	173.197
Трошоци за тантиеми	82.315	87.463
Правни трошоци	41.291	29.325
Намалување на вредноста на залихи	19.843	25.894
Консултантски услуги	15.855	10.944
Осигурување	10.173	12.635
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	(1.500)	3.741
Останато	14.977	24.299
	<u>5.033.866</u>	<u>4.255.959</u>

Услугите главно вклучуваат трошоци за агенциски провизии, поштенски услуги, услуги за поддршка и одржување на ИТ апликации и системи, трошоци за обезбедување, трошоци за чистење и комунални услуги.

Набавна вредност на продадени стоки, го вклучува трошокот за продадената опрема во фиксна и мобилна телефонија, и исто така и опремата продадена во SI/IT проекти. Соодветниот приход е прикажан во белешка 22.

Плаќањата кон останати оператори во износ од МКД 1.026.645 илјади (2021:МКД 1.062.732 илјади) претставуваат трошоци за интерконекција и роаминг со останати телекомуникациски оператори.

25. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

Во илјади денари	2022	2021
Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема	22.419	3.521
Останато	13.304	20.166
	<u>35.723</u>	<u>23.687</u>

Во 2022 година износот од МКД 14.724 илјади (2021:МКД 2.270 илјади) вклучен во категоријата Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема претставува приход од продажба на три административни згради (2021:една административна зграда).

Во категоријата Останато, износот во главно се однесува на префактурирање на различни оперативни расходи.

26. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2022	2021
Камати од обврски за ТВ права	25.503	24.861
Камати од обврски за наеми	20.956	19.394
Останато	84.696	13.594
	<u>131.155</u>	<u>57.849</u>

Расходи од камата од обврски за ТВ права претставува трошок од амортизирањето на дисконтот поврзан со сегашната вредност на долгорочните обврски од договорите за права за емитување на телевизиски содржини кои се капитализирани, првично признаени по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно мерени според амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата (види белешка 16). Расходи од камата од наемисе поврзани со примената на МСФИ 16 Наеми, кои произлегуваат од признатите Обврски од наем (види белешка 17). Категоријата “Останато” вклучува главно камата поврзана со резервирања (види белешка 20), и во најголем дел претставуваат камата како резултат на еден изгубен правен случај.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

27. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2022	2021
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	7.415	74.040
Приходи од дивиденди	11.823	9.833
Приходи од камати	2.449	3.430
Нето позитивни курсни разлики	3.162	2.994
	<u>24.849</u>	<u>90.297</u>

Приходите од камати, главно произлегуваат од финансиски средства класификувани како Финансиски средства мерени според амортизирана вредност. Приходи од дивиденди произлегуваат од финансиски средства по објективна вредност во добивката или загубата.

28. ДАНОК НА ДОБИВКА

Признаено во извештајот на сеопфатна добивка:

Во илјади денари	2022	2021
Тековен данок		
Тековна година	<u>241.769</u>	<u>205.029</u>
Одложен данок		
Појава и анулирање на привремени разлики	<u>(34.789)</u>	<u>(32.726)</u>
Вкупен данок на добивка во извештајот за сеопфатната добивка	<u>206.980</u>	<u>172.303</u>

Привремените разлики произлегуваат од признаените одложени даночни средства/обврски (види белешка 19).

Усогласување на ефективната даночна стапка:

Во илјади денари	2022	2021
Добивка пред оданочување	<u>1.707.259</u>	<u>1.763.596</u>
Данок на добивка	10,00% 170.726	10,00% 176.359
Расходи непризнаени за даночни цели	3,75% 64.011	3,51% 61.880
Даночен кредит од реинвестирана добивка година	- -	(1,96%) (34.547)
Даночен кредит во идни периоди на амортизација	(0,95%) (16.175)	(1,03%) (18.205)
Даночен кредит од амортизација	(0,37%) (6.261)	(0,45%) (7.896)
Даночен кредит од донации за спортски активности	(0,25%) (4.305)	(0,24%) (4.305)
Даночно ослободени приходи	(0,06%) (1.016)	(0,06%) (983)
	<u>12,12% 206.980</u>	<u>9,77% 172.303</u>

Даночен кредит од реинвестирана добивка, е кредит што се користи поради реинвестирана нето добивка генерирана според Финансиските извештаи на Друштвото во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“, за инвестиции во квалификувани материјални и нематеријални средства во согласност со Законот за данок на добивка.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

29. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 31 мај 2022 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2021 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2021 година е во бруто износ од МКД 1.721.980 илјади од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2021 година во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија". Бруто износ на дивиденда по акција за 2021 година е МКД 19,96. Дивидендата беше исплатена во август 2022 година. До датумот на објавување на овие финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2022 година.

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 17 јуни 2021 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2020 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2020 година е во бруто износ од МКД 1.381.898 илјади од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2020 година во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија". Бруто износ на дивиденда по акција за 2020 година е МКД 16,02. Дивидендата беше исплатена во септември 2021 година. На истиот состанок на Собранието на акционери на Друштвото усвои одлука дел од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2020 година во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија" да биде наменета за задржана добивка за инвестиции во квалификувани материјални и нематеријални средства (во согласност со Законот за данок на добивка) во износ од МКД 345.475 илјади.

30. ИЗВЕСТУВАЧКИ СЕГМЕНТИ И ИНФОРМАЦИИ

30.1. Известувачки сегменти

Известувачките сегменти на Друштвото се: деловен, резидентен, големопродажен сегмент и останато.

Резидентниот сегмент се состои од претплатници – потрошувачи коишто се директно поседувани претплатници без деловни претплатници (односно самовработени поединци или правни лица коишто нудат наплатливи производи и/или услуги на корисниците, непрофитни организации и јавни организации). Деловниот сегмент се состои од деловни претплатници коишто се директно поседувани претплатници коишто се или самовработени поединци или вработени кај правно лице коешто нуди наплатливи производи и/или услуги на корисниците. Вработените или членовите на непрофитни и јавни организации се исто така деловни претплатници. Големопродажниот сегмент се состои од сите услуги на телекомуникациските оператори за мобилна и фиксна линија, односно услуги на оператори, MVNO и посетители.

30.2. Информации кои редовно се доставувани до главниот извршен носител на одлуки

Следните табели ги прикажуваат информациите за известувачките сегменти кои редовно се доставуваат до главниот оперативен носител на одлуки на Друштвото. Информациите кои редовно се обезбедуваат за МК (Менеџмент Колегиум), вклучуваат неколку мерења на добивката кои се земаат во предвид при оценување на работењето и алоцирање на ресурсите. Раководството верува дека директната маргина која е дефинирана од страна на Друштвото како приходи намалени за директни трошоци намалени за исправката на вредноста на побарувањата и отпишаните побарувања, е мерка на сегментот која е најконзистентна со принципите на мерење кои се користени во мерењето на соодветните износи во овие финансиски извештаи. Друг важен клучен индикатор за остварувањето што се надгледува на ниво на сегментите е EBITDA (добивка пред камата, данок на добивка и амортизација) корегирани за влијанието на одредени ставки кои се земаат во предвид како "специјално влијание". Овие ставки се менуваат од година во година, по својата природа и големина.

Приходи

Во илјади денари	2022	2021
Приход од резидентен сегмент	7.893.745	7.453.220
Приход од деловен сегмент	2.934.048	2.772.411
Приход од големопродажен сегмент	992.399	1.012.971
Приходи од останати сегменти	24.945	35.477
	<u>11.845.137</u>	<u>11.274.079</u>

Ниту еден од надворешните корисници на Друштвото не преставува значаен извор на приходи.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

30.2. Информации кои редовно се доставувани до главниот извршен носител на одлуки (продолжува)

Резултати по известувачки сегменти (Директна маргина).

Во илјади денари	2022	2021
Директна маргина		
Резидентен сегмент	5.467.153	5.226.705
Деловен сегмент	1.655.622	1.778.166
Големопродажен сегмент	680.784	633.673
Останато	24.943	827
Директна маргина	<u>7.828.502</u>	<u>7.639.371</u>
Индириктни трошоци	<u>(3.256.941)</u>	<u>(2.892.588)</u>
Останати оперативни приходи	<u>35.723</u>	<u>23.687</u>
Вкупна EBITDA	4.607.284	4.770.470
Амортизација	<u>(2.793.719)</u>	<u>(3.039.322)</u>
Вкупна оперативна добивка	1.813.565	1.731.148
(Трошоци)/приходи од финансирање – нето	<u>(106.306)</u>	<u>32.448</u>
Добивка пред оданочување	1.707.259	1.763.596
Данок на добивка	<u>(206.980)</u>	<u>(172.303)</u>
Нето добивка за годината	<u>1.500.279</u>	<u>1.591.293</u>

31. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

31.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем, склучени на временна основа, каде Друштвото е наемодавател главно се однесуваат на наем на земјиште и базни станици.

Идните вкупни минимални побарувања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2022	2021
Под 1 година	18.051	27.960
Помеѓу 1 и 5 години	9.772	26.242
	<u>27.823</u>	<u>54.202</u>

Приходите од наем каде Друштвото е наемодавател се прикажани во белешка 22.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

31.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател (продолжува):

Недвижности, постројки и опрема предмет на оперативен наем:

Во илјади денари	Згради	Телекомуникациска опрема	Вкупно
На 31 Декември 2020			
Трошоци	33.293	109.020	142.313
Акумулирана амортизација	(20.239)	(99.060)	(119.299)
Сегашна вредност	13.054	9.960	23.014
Сегашна вредност на 1 Јануари 2021			
Зголемувања	20.613	7.523	28.136
Намалувања	(6.952)	(1.274)	(8.226)
Амортизација	(13.729)	(7.446)	(21.175)
Сегашна вредност на 31 Декември 2021	12.986	8.763	21.749
На 31 Декември 2021			
CostТрошоци	46.954	115.269	162.223
Акумулирана амортизација	(33.968)	(106.506)	(140.474)
Carrying amountСегашна вредност	12.986	8.763	21.749

Во илјади денари	Згради	Телекомуникациска опрема	Вкупно
На 31 Декември 2021			
Трошоци	46.954	115.269	162.223
Акумулирана амортизација	(33.968)	(106.506)	(140.474)
Сегашна вредност	12.986	8.763	21.749
Сегашна вредност на 1 Јануари 2022			
Зголемувања	4.671	-	4.671
Намалувања	-	(1.671)	(1.671)
Амортизација	(2.698)	(414)	(3.112)
Сегашна вредност на 31 Декември 2022	14.959	6.678	21.637
На 31 Декември 2022			
CostТрошоци	51.625	113.598	165.223
Акумулирана амортизација	(36.666)	(106.920)	(143.586)
Carrying amountСегашна вредност	14.959	6.678	21.637

31.2. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на превземени обврски (кон надворешни лица) од капитални инвестиции на 31 декември 2022 година изнесува МКД 524.631 илјади (2021: МКД 932.586 илјади). Износот на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2022 и 2021 година главно се однесува на телекомуникациска опрема.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

32. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

32.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2021 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства			
	Вреднувани по амортизирана вредност	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)	Сегашна вредност	Објективна вредност
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.291.406	-	1.291.406	1.291.406
Депозити во банки	677.897	-	677.897	677.897
Побарувања од купувачи	3.031.500	-	3.031.500	3.031.500
Останати финансиски средства	27.596	-	27.596	27.596
Средства од договори	268.668	-	268.668	268.668
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата (акции)	-	214.920	214.920	214.920

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2022 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства			
	Вреднувани по амортизирана вредност	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)	Сегашна вредност	Објективна вредност
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	733.224	-	733.224	733.224
Побарувања од купувачи	3.471.468	-	3.471.468	3.471.468
Останати финансиски средства	22.200	-	22.200	22.200
Средства од договори	295.453	-	295.453	295.453
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата (акции)	-	222.335	222.335	222.335

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, депозитите во банка, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства по објективна вредност во добивката или загубата претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 222.335 илјади (2021: МКД 214.920 илјади) кои се пресметани врз основа на нивната пазарна вредност на Македонската берза на хартии од вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 27).

Белешки кон одделните финансиски извештаи

32.2. Пребивање на финансиски средства и финансиски обврски

За финансиските средства и обврски кои се предмет на применливи договори за нетирање, секој договор помеѓу Друштвото и другата договорна страна (вообичаено роаинг и интерконекциски партнери) овозможува нето порамнување на соодветните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи, кога и двете страни ќе одберат да се порамни трансакцијата на нето основа. Во отсуство на таков избор, побарувањата од купувачите и обврските кон добавувачите ќе се порамнат на бруто основа, но сепак, секоја страна во договорот за нетирање ќе има можност да ги исплати сите овие износи на нето основа во случај на неисполнување на обврските на другата страна.

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи (прикажани во белешка 7 и 15) се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Извештајот за финансиска состојба на 31 декември 2022:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	3.837.147	3.076.829
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	<u>(365.679)</u>	<u>(365.679)</u>
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>3.471.468</u>	<u>2.711.150</u>

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи (прикажани во белешка 7 и 15) се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Извештајот за финансиска состојба на 31 декември 2021:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	3.236.004	2.175.397
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	<u>(204.504)</u>	<u>(204.504)</u>
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>3.031.500</u>	<u>1.970.893</u>

32.3. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласификувани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депризнавање.

33. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Друштвото има неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања кои произлегуваат во редовното работење, чијшто исход честопати не може со сигурност да се предвиди. Најголем дел од неизвесните обврски се однесува на еден судски случај и со побарување во износ од 240 милиони денари кој е за надомест на штета против Друштвото за наводна злоупотреба на доминантната позиција во однос на пристапот до мрежите за пренос на податоци. Врз основа на правните совети и цврстите правни аргументи изнесени во текот на судската постапка, менаџментот верува дека не постои веројатност судската постапка да резултира со обврска во побараниот износ. Соодветно, нема резервирани средства заклучно со 31 декември 2022 и 2021 година. Во моментот, раководството на Друштвото не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 20).

Белешки кон одделните финансиски извештаи

34. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзани страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Владата на Република Северна Македонија има 34,81% сопственост во Друштвото (види белешка 17). Исклучокот за обелоденување кај компании раководени од државата е применет во согласност со МСС 24.25, бидејќи Владата на Република Северна Македонија има значајно влијание на Друштвото. Освен плаќањето на даноци, надоместоци кон регулаторни тела во согласност со локалното законодавство и дивиденда (види белешка 29), во 2022 и 2021 година Друштвото немаше трансакции со Владата на Република Северна Македонија или со кое било друштво што е контролирано или е под значително влијание на Владата на Република Северна Македонија, надвор од редовните деловни активности на Друштвото. Во 2022 година нови лиценци на 713-723/768-778 MHz и 3,6-3,7 GHz (5G) беа издадени на Друштвото, во износ од МКД 503 милиони. Важноста на лиценците е до крај на 2037 година. Во 2021 година, лиценца на 2100 MHz (2x15 MHz) беше издадена на Друштвото, во износ од МКД 185 милиони. Важноста на лиценцата е до крај на 2028 година. Лиценците се признати како нематеријални средства (види белешка 14).

Трансакциите со поврзани страни главно се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги, услуги за поддршка и одржување и вкрстени трошоци. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешки 7, 15 и 16).

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2022		2021	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc	564	15.465	125	16.193
Подружници на доминантниот сопственик	8.913	2.902	9.678	3.879
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	514.927	380.159	432.409	278.877
Подружници на основното матично друштво	33.454	38.459	46.099	37.107

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	31.12.2022		31.12.2021	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc	5.520	3.331	5.230	3.015
Подружници на доминантниот сопственик	3.064	752	2.233	961
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	141.208	382.654	132.023	310.194
Подружници на основното матично друштво	44.891	99.050	42.108	77.518

Белешки кон одделните финансиски извештаи

35. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

Во илјади денари	2022	2021
Краткорочни користи за вработените (вклучувајќи ги поврзаните даноци)	71.094	74.482
Законски пензиски придонеси за краткорочните користи	10.964	11.501
Законски останати придонеси за краткорочните користи	4.345	4.458
Користи поради прекин на вработувањето	12.941	5.160
Долгорочни програми за стимулација	44.487	35.806
Останати плаќања	1.884	2.045
	<u>145.715</u>	<u>133.452</u>

Надоместокот на членовите на Одборот на директори на Друштвото и неговите комитети, изнесува МКД 8.680 илјади (2021: МКД 8.680 илјади) и е вклучен во Краткорочни користи за вработените. Овие трошоци се вклучени во Трошоци за вработени (види белешка 23).

Во 2015 година, новата програма за долгорочна мотивација којашто се заснова на остварување (LTI) беше воведена како дел од глобалната алатка за компензација ширум ДТ Групацијата за друштвата. Програмата претставува програма заснована на акции коишто се плаќаат во готовина. Извршителите добиваат виртуелни акции коишто зависат од нивната индивидуална изведба. Бројот на виртуелни акции на крајот од периодот (четиригодишен период), се утврдува од целното достигнување на клучните показатели. Вредноста на количината на акциите варира за времетраење на периодот на планот врз основа на два показатели: развивање на цената на ДТ акцијата и целното постигнување во врска со 4 таргети на друштвото: (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на ангажиран капитал (ROCE); задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Постигнувањето на таргетите се мери на крајот од секој годишен циклус и бројот на виртуелните акции утврден на оваа основа е фиксен како резултат на годишниот циклус (непренослив). На крајот од периодот на траење на планот (четиригодишен период), резултатите од четирите годишни циклуси се собираат и плаќаат во готовина. Секоја година се воведува нов циклус од програмата за долгорочна мотивација којашто се заснова на остварување (LTI).

Во 2019 година нова програмата за долгорочна мотивација беше воведена од страна на ДТ Групацијата наречена стимулација за повторливо извршување (RPI), за цели на достигнување на заеднички повторливи резултати, мерења преку остварување на дефинирани KPI. Програмата RPI е четиригодишен план за период од 2018 до 2021 година. Првата година се смета како година за влез на одредено друштво, ако има остварување на таргетот во две последователни години согласно дефинираната политика. Бонус ќе биде исплатен на дефинираните извршни менаџери од втората година па во иднина во случај на остварување на дефинираните таргети. Групациски релевантен KPI е неприлагодена EBITDA за соодветниот сегмент/друштво. Прагот за право на бонус е остварување на таргетот со 115%. Истото се однесува и за прикажување на трошоци за RPI програмата. Главниот извршен директор и главните директори учествуваат во програмата. Износот на бонусот зависи од менаџерското ниво и бројот на годините за кои има последователно остварување на таргетот. Во 2022 година беше извршена финалната исплата за RPI, со што програмата е завршена.

Во 2022 година, Групацијата ДТ вовеле долгорочна програма за бонуси наречена Програма за бонуси Game Changer. Програмата претставува четиригодишен план кој ќе се спроведува во периодот од 2022 до 2025 година, со прифаќање на Условите на ДТ за учество во Програмата на ЕУ за бонуси Game Changer.

Правото на учество во програмата е дефинирано на ниво на Главен извршен директор и на ниво на Главен директор. Специјална покана за учество во програмата може да му се понуди на извршен менаџер според дефинирани критериуми. Плаќањата во рамките на програмата се извршуваат врз основа на параметрите за извршување на работата, клучните показатели на извршувањето на работата (KPI) и нивоата на постигнување на целите. Износот на бонусот секоја година зависи од последователното надминување на резултатите (доколку се исполнети условите за прагот) и просечното исполнување на целите за конкретни KPI кои се дефинирани за Друштвото.

Направените трошоци поврзани со програмите опишани погоре се прикажани во рамките на Долгорочни програми за стимулација (види белешка 20 и 23).

Белешки кон одделните финансиски извештаи

36. ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА

а) Обична и разводната заработка по акција

	2022	2021
Добивката за цели на пресметка на заработувачка по акција претставува нето добивката која припаѓа на сопствениците на Друштвото (во илјади денари)	<u>1.500.279</u>	<u>1.591.293</u>
Обична и разводната заработка по акција (во денари, пресметана како нето добивка поделена со бројот на акциите)	<u>17,39</u>	<u>18,45</u>

б) Пондериран просек на број на преостанати обични акции како делител

	2022	2021
Пондериран просек на број на преостанати обични акции како делител за пресметка на обична и разводната заработка по акција	<u>86.254.903</u>	<u>86.254.903</u>

Друштвото има издадено само обични акции и затоа основната и разводнетата добивка по акција се еднакви.

37. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после 31 декември 2022 кои ќе влијаат на добивката или загубата, извештајот за финансиска состојба или паричните текови за 2022 година.

Стратегијата за еколошко, социјално и корпоративно управување (ESG) е вградена во стратегијата на Друштвото и таа е пресликана во разновидни активности коишто поддржуваат два главни стратешки столба – „Добра Магента“ и „Зелена Магента“. Освен тоа, како дел од Групацијата ДТ, целите за ESG беа утврдени и на ниво на Друштвото, што дополнително ја потврдува посветеноста кон ESG агендата.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

38. РЕГУЛАТОРНО ОПКРУЖУВАЊЕ

38.1. Регулаторно опкружување – мобилна линија

На 5 септември 2008 година, Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“), по службена должност, достави известување до Друштвото за оние јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги што му биле доделени во согласност со Договорите за концесија. Лиценцата за радио фреквенции коишто ја користи Друштвото во опсег од GSM 900, беше исто така издадена во форма регулирана од ЗЕК со период на важност до 5 септември 2018 година, која беше обновена во 2018 година за дополнителен период од 10 години до 2028 година. Како резултат на измените во подзаконските акти, опсегот од 900 MHz е отворен за UMTS технологија и, врз основа на барање на Друштвото, лиценцата за радиофреквенција беше изменета така што овие фреквенции сега се технолошки неутрални.

Во 2008 година беше објавено решение за доделување на 2x15 MHz лиценца за радио фреквенции на 2100 MHz. Важноста на лиценцата беше 10 години, односно до 17 декември 2018 година. Лиценцата беше обновена во 2018 година за 10 години, до 2028 година во согласност со ЗЕК.

На процедурата за аукција што се одржа во август 2013 година беше доделен целиот опсег од 790 – 862 MHz заедно со недоделените фреквенции во опсегот 1740 – 1880 MHz за Long Term Evolution (LTE) технологија на јавен тендер. Сите 3 мобилни оператори во тоа време добија LTE радиофреквенциска лиценца од 1x10 MHz во опсегот од 800 MHz и 2x15 MHz во опсегот од 1800 MHz. Секоја лиценца беше добиена со плаќање на еднократен надомест од 10,3 милиони евра. Важноста на лиценцата е 20 години, до 1 декември 2033 година, со можност за нејзино продолжување за период од 20 години во согласност со ЗЕК.

По спојувањето на Оне и ВИП, на 18 ноември 2016 година, А1 Македонија (претходно оне.Вип) достави барање до Агенцијата за промена на лиценците за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирани со броевите 108269/1, 108271/1, 104068, 104069, 104711, 108269/2 и 108267/2. Агенцијата донесе одлука да не го одобри барањето за промена на А1 Македонија.

Во тендерска постапка, нова лиценца на 2100 MHz (2x15 MHz) беше издадена на Друштвото. Нова лиценца на 2100 MHz (2x10 MHz) беше издадена и на А1 Македонија. Важноста на лиценцата е до крај на 2028 година.

Во постапката за директно доделување од 11 јули 2022 година, Агенцијата му издаде нова лиценца во опсегот 700 MHz и 3.x GHz (5G) на Друштвото (2x10 MHz на 700 MHz и 100 MHz на 3.x GHz). Лиценцата важи 15 години. Истиот износ на спектар исто така му беше издаден на А1 Македонија.

На 19 декември 2014 година беа донесени измени и дополнувања на ЗЕК. Беа направени многу значителни промени на ЗЕК, помеѓу нив, Регулативата за роаминг на Балканот беше една од најважните промени и беше во согласност со Регулативата за роаминг во ЕУ III. Транзицискиот период за постепено намалување на цените на роамингот заврши на 1 јули 2017 година. Во 2019 година, регулаторните тела на земјите од Западен Балкан (WB6) (Северна Македонија, Црна Гора, Србија, Босна, Албанија, Косово) воведоа регулатива за роаминг, почнувајќи со RLAN+ (Roam Like At Home) модел на доплата од 1 јули 2019 година до 30 јуни 2021 година. Од 1 јули 2021 година ќе се применува регулатива по RLAN-моделот. Со оваа регулатива беа намалени и цените за меѓународна терминација меѓу земјите од Западен Балкан (WB6).

Двата мобилни оператори на пазарот, Друштвото и А1 Македонија се назначени за оператори со значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на релевантниот големопродажен пазар „Пристап и започнување на повик на јавни мобилни мрежи“. Агенцијата ги наметна истите регулаторни правни мерки за двата оператора:

- обврска за мобилен пристап за сите мобилни витуелни мрежни оператори(MVNO) хибридни видови (вклучително и Препродавач),
- цена базирана на трошок за Целосен MVNO,
- малопродажба минус (-35%) за Препродавачот,
- обврска за пристап до услуга за мултимедиални пораки (MMS) услуги и мобилни податоци врз основа на технолошка неутралност.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

38.2. Регулаторно опкружување – мобилна линија (продолжува)

MVNO, Lycamobile хостиран на мрежата на А1 Македонија, влезе на македонскиот пазар и започна со малопродажно работење во јули 2016 година во согласност со регулираните големопродажни услови. Исто така, од октомври 2020 година, започна со работа нов MVNO (Green Mobile), хостиран на мрежата на А1 Македонија.

Кабелскиот оператор Телекабел, кој на пазарот е присутен со фиксни услуги (говор, широкопојасен интернет и телевизија), од јануари 2019 година започна да работи како MVNO хостиран на мобилната мрежа на Друштвото под услови на регулирана големопродажба.

Двата оператори, Друштвото и А1 Македонија се назначени за оператори со ЗПМ на релевантниот големопродажен пазар „Големопродажно терминирање на повици во јавните мобилни мрежи“. Тековните стапки за терминација се симетрични за Друштвото и А1 Македонија, но Lycamobile има висока асиметрија почнувајќи од мај 2018 година. Со новата анализа на релевантниот пазар во 2020 година, беше имплементирана симетрија и за Lycamobile почнувајќи од 1 јули 2020 година.

Времетраењето на двете лиценци кои претходно ги поседуваше А1 Македонија беше до 2017 година, 10 MHz од опсег од 900 MHz и 10 MHz од опсег од 1800 MHz истекло на 23 март 2017 година, позиционирани во пониските делови од опсезите. Врз основа на барањето од А1 Македонија за продолжување на лиценцата, Агенцијата донесе одлука бр. 0804-974 од 2 ноември 2016 година да не го продолжи времетраењето на овие две лиценци. Во моментот овие радиофреквенции не се доделени и не се достапни за продажба, тие се чуваат за третиот нов учесник на пазарот.

На 26 мај 2017 година, А1 Македонија поднесе барање до Агенцијата за промена на лиценцата за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирана со број 108267/2, со кое е доделен следниот радиофреквенциски блок: 1770-1785/1865-1880 MHz. На 9 октомври 2017 година, Агенцијата донесе одлука за одбивање на барањето на А1 Македонија за промена на 1800 MHz.

Врз основа на жалбата поднесена од А1 Македонија, во септември 2019 барањето за промена на 1800 MHz беше конечно одобрено од Агенцијата, како резултат на судската одлука во корист на А1 Македонија. Во 1800 MHz опсегот, А1 Македонија ќе добие огромен континуиран блок од 35 MHz со важност од 15 октомври 2019 година. На барање на Друштвото, Агенцијата ги продолжи лиценците за 900 (2x12.5MHz), 1800 (2x10MHz) и 2100 (2x15MHz) за дополнителни 10 години период на важност (до 2028-2029) без еднократен надомест.

Лиценца 2x10 MHz на 1800 MHz во сопственост на А1 Македонија беше продолжена во Март 2022 година.

Во април 2019 година, Министерството за информатичко општество подготви Национална стратегија за бродбенд во која што се утврдени следниве цели:

- До крајот на 2023 година, најмалку еден поголем град да биде покриен со 5G сигнал;
- До крајот на 2025 година, автопатите и магистралните патишта / главните коридори на основната и сеопфатна патна мрежа во државата утврдени од Агенцијата да бидат покриени со непрекинат 5G сигнал;
- До крајот на 2027 година, сите градови во државата да бидат покриени со непрекинат 5G сигнал;
- До крајот на 2029 година, секој да има можност за пристап до интернет преку 5G со минимална брзина на пристап до интернет од најмалку 100 Mbps;
- До крајот на 2029 година најмалку 50% од вкупниот број на претплатнички договори на домаќинствата во цела држава, да имаат пристап до интернет од најмалку 100 Mbps;
- До крајот на 2029 година, сите домаќинства по прифатлива цена да имаат можност за пристап до мрежа која овозможува брзина за превземање од најмалку 100 Mbps со можност за надградба на гигабитна брзина;
- До крајот на 2029 година, сите јавни институции (училишта, универзитети, истражувачки центри и други образовни установи, здравствени установи, министерства, судови, локални самоуправи и други државни органи и тела), да имаат симетричен пристап до интернет со брзина од најмалку 1 Gbps.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

38.1. Регулаторно опкружување – мобилна линија (продолжува)

Врз основа на јавна расправа на почетокот на 2021 година Агенцијата ги донесе измените во Правилникот за надоместоци за користење на радиофреквенции:

- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции од 3.x GHz за 50 % (од 4.000 евра/MHz на 2.000 евра/MHz)
- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции за 700 MHz за 50 % (од 11.400 евра/MHz на 5.740 евра/MHz)
- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции над 55 GHz (E опсег на радиофреквенциски линкови) за 50% (од 4.000 евра/250MHz на 2.000 евра/250 MHz).

38.2. Регулаторно опкружување – фиксна линија

Друштвото има обврски како оператор со ЗПМ на неколку регулирани пазари за фиксни услуги.

На почетокот на 2015 година, имплементирано е регулирање на пристапот до оптика, со Локален битстрим пристап преку пристап од нова генерација (NGA) на 3 и 4 ниво и регулирање на VULA (Виртуелен разврзан локален пристап) на ниво 2. Воведувањето на нови технологии за претплатничка дигитална линија со ногу високи брзини (VDSL) (Векторинг технологија во 2017 година) од страна на Друштвото за малопродажни корисници доведува до воведување на нови производи за големопродажен пристап и преобликување на регулаторните обврски.

Финалниот документ за големопродажен централен пристап за производи за масовен пазар обезбедени во анализата на пазарот на фиксна локација (Пазар б) беше објавен во април 2017 година. Агенцијата за прв пат наметна регулирање на пристапот до Хибридно оптички коаксијален пристап (HFC). Сите постојни обврски за бакарната и оптичката мрежа остануваат непроменети по извршената нова анализа во 2022 година. Сите обврски се однесуваат на Друштвото и на А1 Македонија како оператори со ЗПМ на пазарот за широкопојасни услуги.

Измените направени во септември 2016 година кои вклучуваат нова обврска за регистрирање на нови и постојни електронски мрежи (ATLAS), се однесуваат на заедничко градење и користење на мрежите и нова обврска за Агенцијата да ги објавува добиените извештаи за мерењата во сегментот на оптичка магистрална мрежа од страна на сите оператори.

Тендерот за давател на USO (Обврска за универзална услуга) услуга беше објавен во октомври 2021 година, за период од 2022-2026 година и еден од главните критериуми за избор е износот на рефундација што го бара учесникот на тендерот од регулаторот.

Согласно резултатите од тендерот, Друштвото е универзален давател до 2026 година за Фиксен пристап и пристап на хендикепирани лица (говорни услуги и интернет од најмалку 12Mbit/s брзина на преземање). А1 Македонија е назначен за Јавни говорници. РЗ Инфомедиа потпиша договор со Агенцијата за универзални услуги за телефонски именик и информации.

Следејќи ги трендовите на пазарот и регулативата на ЕУ, Агенцијата донесе одлуки за дерегулација на неколку пазари: дерегулација на сегментот на водови на изнајмени линии и избегнување на регулацијата на услугите за Ethernet изнајмени линии; минималниот пакет на изнајмени линии (малопродажба); пазарот на WLR (Изнајмување на линии на големо); малопродажба на традиционалните фиксни говорни услуги (пристап и сообраќај). Друштвото има обврска за цени базирани на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочни инкрементални трошоци ("LRIC").

Кон средината на 2019 година, Агенцијата спроведе ERT тестирање (методологија за определување на цени што се користат за истиснување на конкуренција) за широкопојасни големопродажни услуги пристапни мрежи од следната генерација што ги обезбедуваат двата доминантни оператори (Друштвото и А1 Македонија). Со развиениот ERT модел ќе се тестира можноста за економично реплицирање на малопродажните пакети, вклучувајќи ги и широкопојасните услуги со брзини на пристап поголеми од 30 Mb/s.

Белешки кон одделните финансиски извештаи

39. ИСТРАГА ЗА ОДРЕДЕНИ ДОГОВОРИ ЗА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје, мнозински акционер на Друштвото), објави дека е вршена истрага на одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Република Северна Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, а коишто беа претходно обелоденети, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Република Северна Македонија кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Република Северна Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и американскиот Закон за спречување на корумпирано однесување во странство (ФЦПА). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД (МП) и Комисијата за хартии од вредност на САД (КХВ) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Во 29 декември 2011 година, Маѓар Телеком објави дека склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком ги објави клучните услови од спогодбата со МП и КХВ на 29 декември 2011 година. Поконкретно, Маѓар Телеком објави дека склучил договор за одложено гонење за период од две години (ДОГ) со МП. ДОГ истече на 5 јануари 2014 година, а врз основа на барањето на МП доставено во согласност со ДОГ, Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија, на 5 февруари 2014 година, ги отфрли обвиненијата против Маѓар Телеком.

Во врска со локалната истрага од страна на државните органи во Република Северна Македонија, а во однос на претходно обелоденетата информација во Финансиските извештаи на Друштвото за претходните години, во првостепениот кривичен суд сè уште се води кривична постапка против поранешни менаџери на Друштвото.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од кое било регулаторно тело или други надворешни страни, освен како што е претходно обелоденето, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи можат да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.